

“Ἐγὼ εἰμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή,,
(Ἰωάν. ιδ' 6)

ΟΡΘΟΔΟΣΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἰδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ † 1929

“Τὰ ρήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
ἀνεῦμά ἐστι
καὶ ζωὴ ἐστι,,
(Ἰωάν. Γ' 63)

Ἔτος 113ον | Ἰούνιος 2023 | 4379

ΥΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Ο ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΣ Χριστιανὸς γνωρίζει πολὺ καλά, πὼς χωρὶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν ὑπάρχει ζωὴ πνευματικὴ. Χωρὶς τὸν χορηγὸ τῆς ζωῆς δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχει ζωὴ. Ὅ,τι εἶναι γιὰ τὴ σωματικὴ μας ὑπαρξὴ ὁ ἀέρας εἶναι γιὰ τὴν πνευματικὴ μας ὑπόστασις ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τί πραγματοποιεῖ τὸ τρίτο Πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος; Τὰ πάντα. «Πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον». Αὐτὸ ἀρδεύει τὴν πνευματικὴ ξηρασία μας καὶ γονιμοποιεῖ τὰ σπέρματα τῆς ἀρετῆς ποὺ ὁ οὐράνιος Γεωργὸς ρίχνει στὴν ψυχὴ μας. Αὐτὸ μᾶς τονώνει στοὺς πνευματικούς ἀγῶνες μας. Αὐτὸ μᾶς φωτίζει γιὰ τὴν ἐξερεύνησι καὶ κατανόησι τῆς ἀλήθειας.

Αὐτὸ «**συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν**», συμπροσεύχεται καὶ «**ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοὺς ἀλαλήτοις**» (Ρωμ. ν' 26) γιὰ τὴν πνευματικὴ πρόοδο καὶ σωτηρία μας. Μᾶς συμπαρστέκει στὴν λιποψυχία μας, ὅταν ἡ ὑπομονὴ μας κάμπτεται κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς δοκιμασίας καὶ τῆς θλίψεως. Μᾶς ἐνισχύει γιὰ τὴν νικηφόρα ἀπόκρουσι τῶν ἀντιξοοτήτων τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν πειρασμῶν ποὺ ἐπιχειροῦν νὰ ἐκπορθήσουν τὸ φρούριον τῆς ψυχῆς μας. Μᾶς ἀνορθώνει στὶς πτώσεις μας καὶ μᾶς ἀνοίγει τὰ μάτια γιὰ νὰ διακρίνομε τὶς ἀδυναμίες καὶ τὶς ἐλλείψεις μας. Τὴν ἱερὴ ὥρα τῆς προσευχῆς εἶναι πολὺ κοντὰ μας καὶ μὲ τὸν φωτισμὸ Του μᾶς παρακινεῖ νὰ ζητᾶμε αὐτὰ ποὺ πρέπει καὶ ὅπως πρέπει. Ὁ Χριστὸς προσεύχεται γιὰ μᾶς στὸν οὐρανὸ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μέσα στὴν καρδιά μας καὶ τὴν ἐξυψώνει καὶ τὴν ἐξαγιάζει. Εἶναι ὁ Παράκλητος, ὁ μεγάλος Παρηγορητὴς ποὺ διώχνει τοὺς φόβους μας, διασκεδάζει τὶς ἀποθαρρύνσεις μας καὶ ἀναπτέρωνει τὶς ἐλπίδες μας.

Αὐτὸ σημαίνει πὼς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ποὺ κατοικεῖ σὲ κάθε Χριστιανὸ δὲν εἶναι πνεῦμα δειλίας καὶ ἥττοπάθειας, ἀλλὰ δύναμης. Ἄρκει νὰ ἐνεργοποιεῖται καὶ νὰ μὴ παραμερίζεται. Νὰ γιατί ὁ ἀληθινὸς Χριστιανὸς δὲν φοβᾶται, δὲν ἀγχώνεται, δὲν ταραζεται, δὲν ἀδημονεῖ. Ἀντιμετωπίζει μὲ τὴν ἀκαταμάχητη δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κάθε εἶδους προβλήματα καὶ δυσκολίες. Καὶ ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι θεωρίες. Εἶναι μιὰ ἱστορικὴ, ἀλλὰ καὶ σύγχρονη πραγματικότητα. Τὴν ἔζησε καὶ μεγαλόρρησε ἡ πρωτοχριστιανικὴ Ἐκκλησία. Τὴν ζοῦν καὶ σήμερα ὄχι λίγοι πιστοί. «**Πλησθεῖς Πνεύματος Ἁγίου**» ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἔκανε

«**τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλὴμ**» νὰ θαυμάζουν «**θεωροῦντες τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοὶ εἰσι καὶ ἰδιῶται**» (Πράξ. δ' 8,13). Νὰ συγκρίνει κανεὶς τὸν πνευματέμφορον καὶ πνευματοκίνητον τωρινὸ Πέτρο, τὸν ἀτρόμητον μπροστὰ στοὺς ἄρχοντας, μὲ τὸν ἄλλοτε φοβισμένον μαθητὴ μπροστὰ σὲ μιὰ παιδίσκην! Τέτοιες θαυμαστὲς μεταβολὲς ἀπεργάζεται μέσα στὶς δεκτικὰς ψυχὰς ἡ δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι μαθητὲς ὅταν «**ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παρρησίας**».

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος «**πλησθεῖς Πνεύματος Ἁγίου... ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους**» (Πράξ. θ' 17,22). Γεμάτος δύναμιν ἀπὸ τὴ χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁ θεῖος Παῦλος προχωροῦσε καὶ στερεωνόταν ὀλοένα καὶ περισσότερο στὴν πίστιν καὶ προκαλοῦσε μὲ τὰ ἐπιχειρήματά του σύγχυσι στους Ἰουδαίους. Ὁ πνευματοκίνητος Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν ὅλος

**Εἶναι ὁ Παράκλητος,
ὁ μεγάλος Παρηγορητὴς
ποὺ διώχνει τοὺς φόβους
μας, διασκεδάζει τὶς ἀπο-
θαρρύνσεις μας καὶ ἀνα-
πτέρωνει τὶς ἐλπίδες μας.**

παρρησία δὲν γνωρίζει τὴ δειλία, τὴν εὐθυνοφοβία καὶ τὶς ὑπεκφυγές. Κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωπος τῆς ἀγάπης δὲν διστάζει νὰ ἀντιμετωπίσει δύσκολα προβλήματα καὶ νὰ ἐπιβάλλει κυρώσεις ἀποφασιστικῆς σημασίας. Ὁ ἴδιος θὰ κατακεραυνώσει τὸν Ἐλύμα τὸν μάγο, ἀλλὰ πότε; Μᾶς τὸ περιγράφει πάλι ὁ ἀγαπητὸς συνεργός του, ὁ Λουκᾶς στὸ 13ο κεφάλαιο τῶν Πράξεων: «**Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεῖς Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἀτενίσας πρὸς αὐτὸν εἶπεν· ὦ πλήρης δόλου καὶ ραδιουργίας...**» Ἀτενίζει «**πλησθεῖς Πνεύματος**» ποὺ σημαίνει ὅτι μπορεῖ νὰ ἀτενίζει κατὰ πρόσωπον ὅποιαδήποτε κατάστασι καὶ νὰ τὴν ἀντιμετωπίζει μὲ τόλμην μόνον ὅποιος ἐμπνέεται καὶ καθοδηγεῖται ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι «**εὐθές**» καὶ «**ἡγεμονικόν**», γιὰ νὰ κραταιώνει τὸν ἀγωνιστὴ Χριστιανό. Τὰ πάντα, ἡ ἀγωνιστικὴ διάθεσι, ἡ ἀγιότητα τοῦ βίου, ὁ ἀγιασμός τῆς ψυχῆς, τὰ δῶρα τῆς χάριτος, μᾶς προσφέρονται «**ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι**».

Ἀγάπη στους ἐχθρούς τοῦ Θεοῦ;

Α΄

Ὁ Θεὸς ἔδωσε ἐντολὴ νὰ ἀγαπᾶμε τοὺς ἐχθρούς μας. Ἰσχύει τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τοὺς ἐχθρούς τοῦ Θεοῦ, αὐτοὺς ποὺ πολεμοῦν τὸ ἔργο Του καὶ διαστρέφουν τὴ διδασκαλία Του.

Ξεκάθαρη καὶ ἐδῶ ἡ διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ ποὺ κήρυξε ὁ Χριστὸς καὶ πρῶτος ἐφάρμοσε στὸν ὑψιστο βαθμὸ, χωρὶς καμία ἐξαίρεση. Ἄλλωστε ἡ ἀγάπη στὸν πλανηθέντα καὶ ἁμαρτωλὸ ἄνθρωπο ἦταν ἡ αἰτία τῆς ἐνανθρωπήσεώς Του. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη τὸν ἔφερε στὴ γῆ καὶ **«διήλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου»** (Πράξ. 1΄ 38). Ἡ ἴδια ἀγάπη τὸν ἀνέβασε πάνω στὸν σταυρὸ καὶ ἔχυσε τὸ πανάχραντο αἷμα Του, γιὰ νὰ ἐλευθερώσει τὸν ἁμαρτωλὸ ἄνθρωπο ἀπὸ τὴ δουλειὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τὴν ἐξουσία τοῦ Πονηροῦ. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη τὸν ἔκανε νὰ ἀπευθύνεται πάνω ἀπὸ τὸν σταυρὸ πρὸς τὸν οὐράνιο Πατέρα Του καὶ νὰ Τὸν παρακαλεῖ γιὰ τὴ συγχώρηση τῶν σταυρωτῶν Του: **«Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι»** (Λουκᾶ κγ΄ 34).

Τί θὰ περίμενε κανεὶς μὲ τὴν κοινὴ ἀνθρώπινη νοοτροπία; Νὰ παρακαλέσει τὸν παντοδύναμο καὶ δίκαιο Πατέρα Του νὰ ἀποδώσει δικαιοσύνη καὶ νὰ τιμωρήσει τοὺς ἐχθρούς Του. Αὐτὸ δὲν εἶχαν ζητήσει σὲ ἄλλη περίπτωση οἱ μαθητὲς Του Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης; Εἶχε στείλει ὁ Κύριος ἀγγελιοφόρους σὲ κάποιο χωριὸ τῶν Σαμαρειτῶν, γιὰ νὰ τοῦ ἐτοιμάσουν τόπο διαμονῆς καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἔδιωξαν. Γύρισαν πίσω καὶ τὸ ἀνήγγειλαν στὸν Ἰησοῦ. Τότε ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, ἀγανακτισμένοι ἀπὸ τὴν περιφρόνηση πρὸς τὸν θεῖο Διδάσκαλο τοῦ λένε: **«Κύριε, θέλεις εἶπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ὡς καὶ Ἡλίας ἐποίησε;»** Καὶ ὁ πρῶτος Ἰησοῦς γυρίζει, τοὺς ἐπιπλήττει καὶ τοὺς λέει: **«Οὐκ οἶδατε ποίου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς»**. Δὲν ξέρετε καὶ δὲν καταλάβατε ἀκόμη ποιὲς διαθέσεις πρέπει νὰ κυριαρχοῦν μέσα σας. Δὲν εἴσατε σεῖς ἄνθρωποι τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ἐκδίκησης. Στὶς καρδιές σας πρέπει νὰ βασιλεύει τὸ πνεῦμα τῆς συμπάθειας, τῆς ἀνεξικακίας, τῆς μακροθυμίας, τῆς συγχώρησης, τῆς ἀγάπης ποὺ δὲν καταστρέφει ἀλλὰ σώζει. Καὶ προσθέτει: **«Ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σώσαι»** (Λουκ. θ΄ 51-56).

Ἔτσι καὶ στὴ σταύρωση. Ὁ Κύριος λησμονεῖ τὸν ἑαυτὸ Του καὶ τοὺς φρικτοὺς πόνους Του. Ἀπασχολεῖται μὲ τὴν ἐπικείμενη δίκαιη τιμωρία τῶν σταυρωτῶν Του. Προσεύχεται δηλαδὴ καὶ ζητεῖ νὰ ἀποτρέψει τὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. **«Υπὲρ τῶν σταυρωσάντων προσευξάμενος ὡς ἄνθρωπος, ὑπέδειξε τοῖς ἀνθρώποις τύπον τῆς εἰς τοὺς ἀδικήσαντας συμπαθείας»** (Ζιγαβνός). Αὐτὴ ἦταν ἡ στάση τοῦ

Θεανθρώπου ἀπέναντι στοὺς ἐχθρούς Του. Καὶ ἐμεῖς πῶς μπορούμε νὰ τηροῦμε διαφορετικὴ στάση; **«Χριστοῦ μαθητὴς εἶ (εἶσαι), τοῦ πράου καὶ φιλανθρώπου καὶ τὰς ἀσθενείας ἡμῶν βαστάσαντος... γενοῦ φιλάνθρωπος γεωργός»**, προσθέτει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Γράφει ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος: **«Ἀγάπα τοὺς ἐχθρούς σου καὶ νὰ εὐχέσαι νὰ γίνουν ἀδελφοί σου. Ἀγάπα τοὺς ἐχθρούς σου ζητώντας νὰ βρεθοῦν καὶ αὐτοὶ σὲ στενὸ σύνδεσμο μαζί σου.»** Ἔτσι ἀκριβῶς ἀγάπησε ὁ Κύριος, ὅταν κρεμασμένος πάνω στὸν σταυρὸ ἔλεγε: **«Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς...»** Ἦθελε νὰ τοὺς ἀποσπάσει ἀπὸ τὸν αἰώνιο θάνατο μὲ μιὰ προσευχὴ γεμάτη εὐσπλαχνία... Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς πίστεψαν καὶ συγχωρήθηκαν γιὰ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ποὺ ἔχυσαν. Πρῶτα τὸ ἔχυσαν ἐρεθισμένοι ἀπὸ τὸ μῖσος ἐναντίον Του. Ἐπειτα τὸ μετέλαβαν πιστεύοντες εἰς Αὐτόν. **Σ' αὐτὴ τὴν τελειότητα τῆς ἀγάπης τῶν ἐχθρῶν ὁ Κύριος μᾶς προσκαλεῖ, ὅταν λέει: «Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡσερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν»** (Ματθ. ε΄ 48). Καὶ συνεχίζει: **«Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτω περιπατεῖν»** (Α΄ Ἰωάν. β΄ 6). Πῶς θὰ γίνῃ αὐτό, ἀδελφοί; Τί θέλει νὰ μᾶς διδάξῃ; Ὅποιος θέλει νὰ μένει κοντὰ στὸν Χριστό, ὀφείλει νὰ βαδίζει ὅπως Ἐκεῖνος βάδισε. Τί ἄραγε, μᾶς προσκαλεῖ μὲ αὐτὸ νὰ περπατήσουμε κι ἐμεῖς πάνω στὴ θάλασσα, ὅπως Ἐκεῖνος; Ὅχι βέβαια, ἀλλὰ νὰ βαδίσουμε τὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς. Ποιὸ δρόμο; **Σὰς τὸ εἶπα μόλις πρὸ ὀλίγου.** Ἦταν καρφωμένος στὸν σταυρὸ καὶ βάδιζε σ' αὐτὴ τὴν ὁδὸ τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀγάπης: **«Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς...»** Ἔτσι, λοιπόν, ἂν μάθεις νὰ προσεύχεσαι γιὰ τὸν ἐχθρό σου, βαδίζεις στὴν ὁδὸ τοῦ Κυρίου».

Ἡ ἀγάπη, λοιπόν, δὲν ἔχει ἐξαίρεσεις. Ἄλλωστε **«μαθητὴς ἀληθής, ὁ μιμούμενος τὸν διδάσκαλον»**. Καὶ ἐμεῖς πῶς θὰ εἴμαστε μαθητὲς τοῦ θεοῦ Διδασκάλου, ποὺ παρουσίασε μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὸ λόγο Του τὴν ἀγάπη ὡς πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή, χωρὶς ἀγάπη; **«Μείζων πάντων ἡ ἀγάπη»** γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Στὴν ἴδια γραμμὴ καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος στρέφει τὴν προσοχὴ μας στὴν οὐσία τοῦ Χριστιανισμοῦ, στὴν **«Χριστομίμητον χρησιότητα»**, δηλαδὴ στὴν ἀγάπη. Νὰ τι μᾶς λέει: **«Ὅταν ὁ Κύριος ἐπρόκειτο νὰ σταυρωθεῖ κάλεσε τοὺς μαθητὲς Του καὶ τοὺς ἔλεγε: «Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, οὐκ ἂν δαίμονας ἐκβάλλετε, ἀλλ' ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.»** Τὸ χαρακτηριστικὸ σας γνώρισμα ὡς Χριστιανῶν δὲν εἶναι ἡ θεραπεία δαιμονιζομένων. **Μονάχα ἡ ἀγάπη.** Ἡ ἀγάπη ποὺ κάνει διάκριση ἀνάμεσα στὴν ἁμαρτία καὶ τὸν ἁμαρτωλό. Ἀποστρέφεται τὴν ἁμαρτία, συμπαθεῖ ὅμως καὶ ἀγαπᾶ τὸν ἁμαρτωλό, ὅποιος κι ἂν εἶναι καὶ προσεύχεται γιὰ τὴ μετάνοια καὶ σωτηρία του.

Μήνυμα ἐπαναστατικό

Ἀσφαλῶς ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι κατεστημένο, ὅπως νομίζουν μερικοί. Μπορεῖ ὅμως νὰ γίνει κατεστημένο, νὰ ξεθωριάσει καὶ νὰ ἀποχρωματισθεῖ γιὰ μερικούς κατ' ὄνομα Χριστιανούς. Γι' αὐτοὺς ποὺ λένε πὼς εἶναι Χριστιανοί, χωρὶς καὶ στὴν πραγματικότητα νὰ εἶναι. Ὁ Χριστιανισμὸς τοὺς ἔχει καταντήσει ρουτίνα, συνήθεια, ἄχρωμος καὶ νεκρὸς τυπικισμὸς, ἀναιμικὴ καὶ ἀσπόνδυλη πίστη. Δὲν τοὺς συνεπαίρνει. Δὲν τοὺς συγκλονίζει. Δὲν ἀλλάζει τίποτα στὴν πορεία τους. Δὲν μεταμορφώνει τὴ ζωὴ τους.

Ὅλοι αὐτοὶ ἔχουν ἀποκοπεῖ ἀπὸ τὸ ἐπαναστατικό μήνυμα ποὺ ἔφερε ὁ Χριστὸς στὸν κόσμο. Δὲν κατάλαβαν, πὼς ὁ Κύριος δὲν ἦλθε στὴ γῆ, γιὰ νὰ υποθάψει μιὰ ψευτοσυντήρηση. Δὲν ἦλθε γιὰ νὰ προσφέρει ἕνα ἡρεμιστικό, ἕνα ἀναλγητικό γιὰ τὶς δοκιμασίες τῆς ζωῆς. Τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου Του εἶναι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἐπαναστατικό καὶ ριζοσπαστικό. Ἐπαναστατικὲς οἱ ἀλλαγές ποὺ φέρνει. Ἀπορρίπτει τὰ ἡμίμετρα καὶ τοὺς συμβιβασμούς. Ζητάει ριζικὴ ἀλλαγὴ ζωῆς καὶ νοοτροπίας. Αὐτὸ φάνηκε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ποὺ κάλεσε τοὺς μαθητὲς του νὰ τὸν ἀκολουθήσουν.

Τί τοὺς λέει; Δὲν τοὺς ὑπόσχεται εὐκολίες. Τοὺς καλεῖ σὲ θυσίες. Τοὺς προειδοποιεῖ νὰ εἶναι ἔτοιμοι ὄχι ἀπλῶς γιὰ διωγμοὺς καὶ βασανιστήρια, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν θάνατο, τὸν πιὸ σκληρὸ καὶ ἀποκρουστικό. Χριστιανὸς σήμαινε τότε μελλοθάνατος. Ἐπομένως, ὅποιος θὰ ἀκολουθοῦσε τὸν Χριστό, ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀποφασισμένος γιὰ ὅλα. Χρειαζόταν νὰ εἶναι ἔτοιμος νὰ ἀντιμετωπίσει τὸν θάνατο ὄχι μονάχα ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως, τοὺς τυράννους καὶ τοὺς δήμιους, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς καὶ τὰ ἀδέλφια του, ἀπὸ τοὺς προσφιλεῖς του. Αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ τραγικό. Λέει καθαρὰ στοὺς μαθητὲς Του: **«Παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· καὶ ἔσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου»** (Ματθ. ι' 21-22).

Ἀλήθεια, τί ἡρωισμὸς χρειαζόταν! Μπορεῖ νὰ ὑπομείνει κανεὶς καρτερικὰ καὶ νὰ ἀψηφῆσει ἀκόμα τὸ ὑψωμένο ξίφος καὶ τοῦ πιὸ σκληροῦ δήμιου. Πὼς ὅμως νὰ ὑπομείνει τὸ ξίφος αὐτό, ὅταν τὸ κραδαίνουν τὰ πατρικὰ χέρια; Εἶναι δυνατόν νὰ σταθεῖ ψυχραῖμος μπροστὰ στὴν ἀναμμένη ἀπὸ χέρια τυράννων φωτιά. Πὼς ὅμως νὰ ἀντέξει τὴν πυρὰ ποὺ φούντωσε τὸ ἀδελφικὸ μῖσος;

Ποιὸς, λοιπόν, θὰ εἶχε τὸ θάρρος νὰ ἀκολουθήσει ἕνα τέτοιο ἀπαιτητικὸ Ἄρχηγό; Πόσοι θὰ ἦταν διατεθειμένοι γιὰ τόσο μεγάλες θυσίες; Διότι κι ἂν δὲν ἐρχόταν τὸ μαρτύριο, ὑπῆρχαν τόσες ἄλλες δυσκολίες καὶ προβλήματα. Δυσκολίες καὶ περιπλοκές στὶς οἰκογένειες. Χάσιμο τοῦ ἐπαγγέλματος. Συκοφαντίες, διαβολές, εἰρωνεῖες ἀπὸ οἰκείους καὶ φίλους, ἀπὸ ἀντίπαλους καὶ ἐχθρούς.

Τὸ νὰ ἀκολουθεῖς τὸν Χριστὸ σήμαινε νὰ σπκῶνεις ἀδιάκοπα ἕνα σταυρό.

Ὁ Χριστὸς δὲν καλοπιάνει καθόλου τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως κάνουν συνήθως τὰ διάφορα συστήματα. Τοὺς καλεῖ σὲ σκληροὺς ἀγῶνες. Ζητάει τὴν ἀπόλυτη ἀγάπη μας, γιὰτι καὶ ἡ δική Του ἀγάπη εἶναι ἀπόλυτη σὲ μᾶς.

Ἐκεῖνος γιὰ χάρη μας σήκωσε τὸν βαρὺ Σταυρὸ Του καὶ πρόσφερε τὴν ὑπέρτατη θυσία γιὰ τὴ σωτηρία μας. Ἐμεῖς κερδίζουμε τὴ ζωὴ μας, ὅταν Τοῦ τὴν προσφέρουμε. Πολλοὶ θυσιάζουν τὴ ζωὴ τους στὸν ἀκάθαρτο βωμὸ τῆς ἁμαρτίας ἢ γιὰ τὸ ψέμα καὶ τὴν χάνουν γιὰ πάντα. Ὁ Χριστιανός, ποὺ θυσιάζει τὴ ζωὴ του γιὰ τὸν Χριστό, κερδίζει τὴ ζωὴ του καὶ γίνεται εὐεργετικὸς στὴν κοινωνία. Οἱ μάρτυρες καὶ οἱ ἥρωες τῆς πίστεως, ποὺ ἀντιστάθηκαν ὅσο κανεὶς στὴν αὐθαίρετη ἐξουσία, εἶναι οἱ πρωτοπόροι στοὺς ἀγῶνες γιὰ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα. *«Ἡ Βλανδίνα, ἡ σκλάβα τῆς Λυῶνος, ἔγραφε ὁ Ρενάν, πρόσφερε πρὸ πολλὰ στὸν πολιτισμὸ ἀπὸ τὸν Μάρκο Ἀυρήλιο, ποὺ τὴν ἔστειλε στὸ μαρτύριο».*

Καὶ σήμερα δὲν λείπουν οἱ ἀσυνθηκολογητοὶ Χριστιανοὶ ποὺ προσφέρουν τὸ πᾶν γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Οἱ διωγμοὶ δὲν ἀπουσιάζουν καὶ στίς μέρες μας. Ἡ μαρτυρία τῆς πίστεως συνοδεύεται συχνὰ καὶ ἀπὸ τὸ μαρτύριο τοῦ αἵματος. Ἡ ὁμολογία τοῦ ὀνόματος τοῦ Σωτῆρα Χριστοῦ πληρώνεται πολὺ ἀκριβὰ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς καὶ ἀφοσιωμένους μαθητὲς Του. Δὲν ἔχει σημασία ἂν δὲν ὀδηγοῦνται ὅλοι στὰ ἀμφιθέατρα καὶ στὰ Κολοσσαῖα καὶ δὲν παλεύουν μὲ τὰ θηρία. Ἀντιμετωπίζουν τὰ κοφτερὰ δόντια τῆς εἰρωνείας, τοῦ σαρκασμοῦ. Ἀντιπαλεύουν μὲ τὴ συκοφαντία, τὴ διαβολή, τὴ μικρότητα. Βλέπουν τὸν τίμιο ἰδρώτα τους γιὰ τὴν ἐπέκταση τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ νὰ γίνεται λάσπη ἀπὸ ἀδίστακτους πολέμιους τῆς πίστεως ἢ ἀπὸ ἐπιτήδειους καιροσκόπους. Καὶ χρειάζεται ἡρωισμὸς γιὰ νὰ σπκῶνουν καρτερικὰ τὸν σταυρὸ τους. Ἡ δροσιά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πνέει στὸν καύσωνα τῆς ἁμαρτίας.

**Ἐκεῖνος γιὰ χάρη μας
σήκωσε τὸν βαρὺ Σταυρὸ
Του καὶ πρόσφερε τὴν
ὑπέρτατη θυσία γιὰ τὴ σω-
τηρία μας. Ἐμεῖς κερδίζου-
με τὴ ζωὴ μας, ὅταν Τοῦ
τὴν προσφέρουμε. Πολλοὶ
θυσιάζουν τὴ ζωὴ τους
στὸν ἀκάθαρτο βωμὸ τῆς
ἁμαρτίας ἢ γιὰ τὸ ψέμα καὶ
τὴν χάνουν γιὰ πάντα. Ὁ
Χριστιανός, ποὺ θυσιάζει
τὴ ζωὴ του γιὰ τὸν Χριστό,
κερδίζει τὴ ζωὴ του καὶ
γίνεται εὐεργετικὸς στὴν
κοινωνία.**

«Εν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρα-

νοῦ ἤχος ὡσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι· καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμενοι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. Ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντός ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη,

**ΚΥΡΙΑΚΗ 4 ΙΟΥΝΙΟΥ
ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ**
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Πράξ. β' 1-11
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ἰω. ζ' 37-52, ν' 12

ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῆ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· οὐκ

ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῆ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ;».

ΠΩΣ ΘΑ ΑΠΟΚΤΗΣΟΥΜΕ ΤΑ ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

«Ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου».

Ἡ ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς εἶναι ἡ γενέθλιος ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας μας. Τρία μεγάλα γεγονότα μᾶς παρουσιάζει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς στὸ δεύτερο κεφάλαιο τῶν Πράξεων. Τὸ πρῶτο: Ἡ κάθοδος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. **«Καθὼς προχωροῦσε νὰ συμπληρωθεῖ ἡ ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς... ἔξαφνα ἦλθε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἓνας ἤχος, σὰν ἰσχυρὴ βοή ανέμου καὶ γέμισε ὅλο τὸ σπίτι μέσα στὸ ὁποῖο κάθονταν οἱ μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ... καὶ γέμισαν ὅλοι ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιο.»** (Πράξ. β' 1 - 4). Τὸ δεύτερο: Ὁ ἐμπνευσμένος λόγος τοῦ ἀποστόλου Πέτρου: **«Τότε στάθηκε ὁ Πέτρος καὶ ἄρχισε νὰ μιλάει, ὅπως τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸν φωτίζε»** (Πράξ. β' 14). Καὶ τὸ τρίτο: Ἡ κατάνυξη καὶ ἡ μεταστροφή τριῶν χιλιάδων περιπίου ψυχῶν, ποὺ ζητοῦν τὴ σωτηρία τους. **«Ἀκούσαντες τὰ θεόπνευστα λόγια τοῦ ἀποστόλου Πέτρου αἰσθάνθησαν κατάνυξη καὶ ρώτησαν: Τί νὰ κάνουμε ἄνδρες ἀδελφοί;»** (Λουκ. β' 37 καὶ 41).

Τὸ δεύτερο καὶ τρίτο γεγονός, ὀφείλονται στὸ πρῶτο, δηλαδὴ στὴν κάθοδο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ποὺ δίνει τὰ χαρίσματα. Δὲν θὰ εἶχαμε οὔτε κήρυγμα τοῦ ἀποστόλου Πέτρου οὔτε τὴ μεταστροφή τῶν τριῶν χιλιάδων, ἂν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν φωτίζε τὸν ἀπόστολο Πέτρο καὶ δὲν ἄνοιγε τὶς καρδιές.

A. ΤΑ ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Δὲν ὑπάρχει δωρεὰ καὶ χάρισμα ποὺ δόθηκε στὸν κόσμον, γράφει ὁ Μ. Βασίλειος, στὴν ὁποία τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ μὴν ἦταν παρόν. Ὅλα πηγάζουν ἀπὸ τὴ θεϊκὴ πηγὴ τοῦ Πνεύματος. Ὅλα τὰ μεταδίδει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ὅπως χαρακτηριστικὰ σημειώνει ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων: **«Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι τὸ δοτικὸν καὶ παρεκτικὸν πάντων τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πνευματικῶν χαρισμάτων».** Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα φωτίσει τοὺς Προφῆτες, τοὺς Ἀποστόλους. Ἐνίσχυσε τοὺς μάρτυρες τὴν ὥρα τῶν φρικτῶν μαρτυριῶν τους. Καθοδήγησε τοὺς θεοφόρους Πατέρες τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καθὼς καὶ ὅλους τοὺς ὀρθόδοξους ποιμένες καὶ διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἔτσι ἔκαναν τὴ σωστὴ ἔρμηνεῖα τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Καταπολέμησαν τὶς διάφορες αἵρέσεις. Διατύπωσαν τὰ ὀρθὰ δόγματα τῆς πίστεώς μας. Πολέμησαν τὶς πλάνες τῶν αἰρετικῶν καὶ θριάμβευσε ἡ Ὁρθοδοξία.

Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐξακολουθεῖ νὰ προσφέρει καὶ

σήμερα τὰ χαρίσματά του μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἐκεῖνο μᾶς χαρίζει τὴ χάρη τῶν Ἁγίων Μυστηρίων. Ἐκεῖνο μᾶς πλουτίζει μὲ τὸν οὐράνιο πλοῦτο τῶν χαρισμάτων Του. Ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ παίρνουμε τὸ ἅγιο Βάπτισμα καὶ τὸ ἅγιο Μύρο, λαμβάνουμε τὴ σφραγίδα τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Οἱ δωρεές καὶ τὰ χαρίσματα ποὺ παίρνουμε μὲ τὰ δύο πρῶτα μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος καὶ τοῦ Χρίσματος, ἀποτελοῦν τὴν ἀπαρχὴ τῆς σωτηρίας μας. Ὅμως ἡ προσωπικὴ οἰκειώσις τῆς σωτηρίας μας καὶ ἡ συμμετοχὴ μας στὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος, εἶναι κάτι ποὺ συνεχίζεται δυναμικὰ γιὰ ὅλη μας τὴ ζωή. Ὅλη ἡ φροντίδα καὶ ὁ ἀγώνας μας εἶναι γιὰ τὴν ἀπόκτησι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

B. ΠΩΣ ΘΑ ΑΠΟΚΤΗΣΟΥΜΕ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ σκοπὸς τῆς χριστιανικῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀπόκτησι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μποροῦμε λοιπὸν καὶ ἡμεῖς σήμερα νὰ ἀποκτήσουμε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα; Ἀσφαλῶς ναί, ἀλλὰ χρειάζονται μερικὲς προϋποθέσεις:

-Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ πνευματικὴ προετοιμασία. Κάποια ἀνάβασις πνευματικῆ. Οἱ Ἀπόστολοι ἀνέβηκαν **«στὸ ὑπερῶν»** καὶ ἐκεῖ **«ὁμοθυμαδόν, προσευχόμενοι»** ἔλαβαν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ μεῖς πρέπει καθημερινὰ νὰ ἀνεβαίνουμε στὸ ὑπερῶν τῆς προσευχῆς καὶ νὰ ἱκετεύουμε: **«Πνεῦμα Ἅγιον, ἔλθε καὶ σκῆνωσον ἐν ἡμῖν καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος...».**

-Βασικὴ προϋπόθεσις εἶναι ἡ πίστις καὶ ἡ καθαρότητα. Ἡ μετοχὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γίνεται **«κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως»**, ὅπως γράφει ὁ Μ. Βασίλειος. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔρχεται μέσα μας, ὄχι μὲ τὴν χλιαρὴ πίστιν, ἀλλὰ μὲ ἐκείνην τοῦ **«κόκκου σινάπεως»**, ποὺ μετακινεῖ καὶ τὰ βουνά. (Ματθ. ιζ' 20 - 21).

Ἐξ ἄλλου ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς λέει ὅτι: Γινόμαστε δεκτικοὶ στὴ χάρη τοῦ Πνεύματος διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν καὶ τῆς καθάρσεως τῶν παθῶν. **«Ἡ γὰρ χάρις τοῦ Πνεύματος χύνεται εἰς τοὺς πιστοὺς κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς αὐτῶν καθαρότητος καὶ πίστεως».**

Ἡ ἀπόκτησι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δὲν γίνεται μὲ τὴ γνώσι καὶ τὴν ἐπιστήμη, ἀλλὰ μὲ τὴ συχνὴ συμμετοχὴ μας στὰ ἅγια Μυστήρια καὶ τὴν ὀλόψυχη παράδοσι τοῦ ἑαυτοῦ μας στὴ χάρη τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ μᾶς προτρρέπει νὰ κάνουμε ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος μὲ τὸ παράδειγμα του. **«Δίδωμι ἑμαντὸν καὶ τὰ ἑμαντοῦ τῷ Πνεύματι».**

«Οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς ἐλιθάσθησαν, ἐπίρσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι,

ΚΥΡΙΑΚΗ 11 ΙΟΥΝΙΟΥ
Α΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ (ΑΓ. ΠΑΝΤΩΝ)
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Έβρ. 1α΄ 33 - 1β΄ 2
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ματθ. 1΄ 32-33, 37-38, 1θ΄ 27-30

κακουχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαϊς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι. Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἀμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ κεκάθικεν».

ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΚΤΗΣΟΥΜΕ ΥΠΟΜΟΝΗ

«Δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν».

Ἀγῶνας εἶναι ἡ ζωὴ μας. Ἕνας στίβος ποῦ ὅλοι μας καλούμαστε νὰ ἀγωνισθοῦμε, νὰ τρέξουμε. Σήμερα μάλιστα εἶναι φαινόμενο γενικό, νὰ βλέπεις τοὺς ἀνθρώπους στὴν καθημερινή τους ζωὴ νὰ τρέχουν. Τρέχουν νὰ προλάβουν τὸ λεωφορεῖο, τὸ μετρό, τὸ τραῖνο, τὸ πλοῖο ἢ τὸ ἀεροπλάνο. Τρέχουν νὰ προλάβουν τὶς πολλὲς δουλειές τους, ἰδίως στὶς μεγάλες πόλεις ποῦ οἱ συγκοινωνίες καὶ οἱ ἀποστάσεις κάνουν δύσκολη τὴ ζωὴ τους.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὴ σημερινὴ ἀποστολικὴ περικοπὴ μᾶς λέει, ὅτι ἔτρεχε καὶ ἐκεῖνος, ἀλλὰ μὲ ὑπομονὴ τὸν ἀγῶνα του. Ὅμως εἶχε ἓνα μυστικό. Καὶ μολονότι ἦταν Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν καὶ εἶχε κάνει μεγάλες περιοδεῖες, μὲ ἀφάνταστες δυσκολίες, δὲν εἶχε οὔτε ἄγχος, οὔτε ἀγωνία. Τὸ μυστικό; Ἡ ὑπομονή του.

A. ΚΟΙΝΩΝΟΙ ΤΩΝ ΠΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ὁ ἀναστάς Κύριός μας δὲν μᾶς ὑποσχέθηκε ποτὲ ὅτι ὁ ἀγῶνας μας πάνω σ' αὐτὴ τὴ γῆ θὰ εἶναι ἄνετος καὶ ξεκούρατος. Οὔτε ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὶς δυσκολίες καὶ τὶς θλίψεις τοὺς δικούς του. Μᾶς εἶπε χαρακτηριστικά: **«Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον»** (Ἰωάν. 1στ' 33). Σ' αὐτὸν τὸν κόσμον ποῦ ζεῖτε, δηλαδή, νὰ ξέρετε θὰ ἔχετε θλίψεις καὶ πόνους καὶ ἀρρώστιες. Ἀλλὰ νὰ ἔχετε θάρρος. Ἐγὼ ὁ Κύριός σας ἔχω νικήσει τὸν κόσμον.

Μᾶς δίνει λοιπὸν θάρρος καὶ τὴ δύναμη νὰ κάνομε ὑπομονή. Καὶ γιὰ νὰ ποῦμε ἓνα ἀπλὸ παράδειγμα. Δὲν καταργεῖ τὴ βροχὴ τῶν θλίψεων, ἀλλὰ μᾶς δίνει μιὰ πνευματικὴ ὀμπρέλα, ποῦ λέγεται ὑπομονή.

Ἡ ὑπομονὴ δὲν εἶναι μοιρολατρία καὶ ἀπάθεια. Εἶναι καρπὸς τῆς ζωντανῆς πίστεως στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Ὅσοι πιστεύουν ἀληθινὰ στὴ χριστιανικὴ ἀλήθεια, συνδέουν τὶς δοκιμασίες τους μὲ τὰ **«παθήματα»** τοῦ Χριστοῦ, γιὰ νὰ ἀκολουθήσει καὶ ἡ παρηγορία Του. Ξέρουν πολὺ καλὰ πὼς ὁ Σταυρός, ὁ Γολγοθᾶς τῶν δοκιμασιῶν, εἶναι ὁ μοναδικὸς δρόμος ποῦ ὁδηγεῖ στὴν Ἀνάσταση. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀπόστολός μας μέσα ἀπὸ τὴ φυλακὴ τῆς Ρώμης γράφει: **«Τώρα**

φυλακισμένος χαίρομαι γιὰ τὰ παθήματα ποῦ ὑποφέρω πρὸς χάριν σας καὶ ἀναπληρῶν ὅσα δὲν πρόφθασε νὰ πάθει γιὰ σᾶς ὁ Χριστός, μὲ τὴ θνητὴ σάρκα μου». (Κολασ. α' 24). Συνδέει λοιπὸν τὶς δοκιμασίες του μὲ τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸ τοῦ δίνει μεγάλη ἀντοχὴ καὶ χαρὰ καὶ τὸν ὀπλίξει μὲ ὑπερφυσικὴ ὑπομονὴ καὶ παρηγορία. Ὁ ἀναστάς Κύριος, ὁ Χριστός εἶναι ὁ ἀρχηγὸς **«τοῦ καλοῦ ἀγῶνος»**, ποῦ χαρίζει θεϊκὴ δύναμη καὶ αὐξάνει τὴν ὑπομονὴ κάθε Χριστιανοῦ στρατιωτῆ ποῦ **«ἀκολουθεῖ τὰ ἴχνη Του»** (Α' Πέτρ. β' 21).

B. ΝΑ ΑΤΕΝΙΖΟΥΜΕ «ΣΤΟΝ ΙΗΣΟΥΝ ΚΑΙ ΣΤΟ ΝΕΦΟΣ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ»

Οἱ μάρτυρες τῆς πρώτης Ἐκκλησίας καὶ οἱ νεομάρτυρες τῆς Τουρκοκρατίας καὶ τοῦ 20οῦ αἰῶνα στὴ Ρωσία καὶ στὶς ἄλλες ἀθεϊστικὲς χώρες, εἶναι ἓνα μεγάλο παράδειγμα γιὰ ὅλους μας. Μὲ θάρρος καὶ τόλμη, μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη ἀτενίζοντας πρὸς τὸν ἀρχηγὸ Ἰησοῦ, δέχτηκαν σκληρὰ βασανιστήρια καὶ θάνατο, μὲ καταπληκτικὴ ὑπομονή, ψάλλοντας τὸ Χριστὸς Ἀνέστη. Τί νὰ πρωτοθυμηθεῖ κανεῖς. Τὸν ἅγιον Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο, ποῦ καταδικασμένος ἀπὸ μιὰ ψευτοσύνοδο, ἄρρωστος, διέσχισε τὶς ἐρημιές τοῦ Πόντου καὶ τὰ βουνὰ τῆς Ἀρμενίας μὲ θαυμαστὴ ὑπομονή; Καὶ τελειώνει τὴ μαρτυρικὴ ζωὴ του ψιθυρίζοντας **«δόξα τῷ Θεῷ, πάντων ἔνεκεν»**.

Τοὺς Κυπρίους ἀγωνιστὲς ποῦ πρὶν ἀνεβοῦν στὴν ἀγκόνη ἔψαλλαν ὕμνους στὸν Ἀναστάνα Κύριο, ἀτενίζοντας πρὸς τὸν οὐρανὸ τὸν Ἀρχηγὸ τους Χριστό;

Ἐκατομμύρια ἥρωικὲς ψυχές, γνωστὲς καὶ ἄγνωστες, ποῦ ἀντλοῦσαν ὑπομονὴ ἀπὸ τὴν ζωσα πίστη καὶ ἀφοσίωσή τους στὸν Κύριο καὶ πάλαιψαν καὶ νίκησαν **«στὸν καλὸν ἀγῶνα»!**

Ὅλοι αὐτοὶ εἶναι πρεσβευτὲς μας στὴν θριαμβεύουσα Ἐκκλησία. Εἶναι κοντὰ μας. Τὸ μεγάλο αὐτὸ **«περικείμενον νέφος μαρτύρων»**, εἶναι ὀλόγυρά μας. Μᾶς συμπαραστέκει στοὺς πόνους μας, στὶς θλίψεις μας, στὶς δοκιμασίες μας. Ἄς ζητοῦμε θερμὰ μὲ πίστη τὶς πρεσβεῖες τους.

Μὴν περιφρονοῦμε τούς ἄλλους

«Στὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία Του ὁ Κύριος χρησιμοποιεῖ μιὰ φράση ποὺ προκαλεῖ μεγάλη ἀπορία: **«Ἀκούσατε, λέει, ὅτι εἶπε ὁ Θεὸς στοὺς προγόνους σας δὲν θὰ φονεύσεις. Ἐκεῖνος ποὺ θὰ φονεύσει θὰ εἶναι ἔνοχος καὶ θὰ παραπεμφθεῖ στὸ ἑπταμελὲς δικαστήριον ποὺ λέγεται κρίση. Ἐγὼ ὅμως σᾶς λέω ὅτι καθένας ποὺ ὀργίζεται ἄδικα καὶ χωρὶς σοβαρὸ πνευματικὸ λόγο ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔχει τὴν ἴδια ἔνοχὴ, ὅπως ἐκεῖνος ποὺ δικάζεται γιὰ φόνο ἀπὸ τὸ παραπάνω δικαστήριον. Ἐκεῖνος πάλι ποὺ θὰ βρῖσει τὸν ἀδελφὸ του καὶ θὰ τοῦ πεῖ με περιφρόνηση «ἀνόπτε, τιποτένιε» εἶναι ἔνοχος βαρύτερου ἐγκλήματος. Καὶ ἐκεῖνος ποὺ θὰ πεῖ με μίσος καὶ κακία στὸν ἀδελφὸ του «βλάκα» εἶναι βαρύτερα ἔνοχος (Ματθ. ε' 21-22) καὶ ἅγιος νὰ τιμωρηθεῖ στὴ γέεννα τοῦ πυρός».**

Ἵπερβολικὴ φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ αὐστηρότητα τῶν λόγων τοῦ Κυρίου. Μιὰ καταδίκη ποὺ ξεπερνᾷ τὰ ὅρια μιᾶς συνηθισμένης τιμωρίας, ἀφοῦ ἐπεκτείνεται μέχρι τὴν αἰωνιότητα. Ἐνας θυμὸς ἢ μιὰ ὀργή, μιὰ προσβολὴ τοῦ ἀδελφοῦ μας, τοῦ συνανθρώπου μας, ἕνας ὑβριστικὸς λόγος, ἀρκοῦν γιὰ νὰ μᾶς στείλουν στὴν αἰώνια κόλαση; Δὲν εἶναι ὑπερβολή; Τότε εἴμαστε ὅλοι, λίγο πολύ, γιὰ τὴν κόλαση. Ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ ἐξαιρέσει τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ ἰσχυρισθεῖ πὼς σὲ μιὰ στιγμή ἐξάψως καὶ θυμοῦ δὲν χρησιμοποίησε, χωρὶς νὰ ὑπολογίζει τὴ βαρύτερη τους, παρόμοιες λέξεις; Αὐτὰ θὰ μᾶς ἔλεγε μιὰ ἐπιφανειακὴ θεώρηση τῶν λόγων τοῦ Κυρίου. Μιὰ βαθύτερη ὅμως ἔρευνα θὰ μᾶς ἔδειχνε τὸ ἀληθινὸ νόημά τους. Ἄλλωστε φαίνεται αὐτὸ καθαρὰ ἀπὸ τὴν ὅλη ζωὴ καὶ ἀναστροφή τοῦ Θεανθρώπου, τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας.

Φυσικὰ οἱ ἴδιες οἱ λέξεις ἔχουν τὴ βαρύτερη τους. Μεγαλύτερη ὅμως σημασία καὶ βαρύτερη ἀποκτοῦν ἀπὸ τὰ κίνητρα καὶ τὴ διάθεση με τὴν ὁποία λέγονται. Λέγονται με σκοπὸ νὰ ὑποτιμήσουν, νὰ περιφρονηθοῦν ἢ καὶ νὰ ἐξευτελίσουν τὸν ἄλλο, τὸν ἀδελφὸ μας, τὸν συνάνθρωπό μας; Ἡ κάποιες αὐστηρὲς ἐκφράσεις μας προέρχονται ἀπὸ ἀγάπη, ἐνδιαφέρον καὶ φροντίδα γιὰ τὴ διόρθωση καὶ ὠφέλεια τοῦ ἀδελφοῦ μας; Αὐστηρὲς καὶ ἐλεγκτικὲς ἐκφράσεις καὶ λέξεις συναντᾶμε πολλὰ στὴν Ἁγία Γραφή. **«Ὁ ἄνθρωπε κενέ»** λέει ὁ ἀδελφός Θεὸς Ἰάκωβος στὸν Χριστιανὸ ποὺ ἔχει μόνο πίστη χωρὶς ἔργα (β' 20). **«Ὁ ἀνόπτε Γαλάται»**, λέει καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος στοὺς Γαλάτες, τοὺς ὁποίους φυσικὰ ὑπεραγαποῦσε, ὥστε ἀμέσως μετὰ νὰ τοὺς προσφωνεῖ **«τεκνία»** καὶ νὰ τοὺς βεβαιώνει ὅτι **«πάλιν ὠδίνει αὐτοὺς, ἄχρις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν αὐτοῖς»**. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι τόσο πολὺ τὸν ἀγαποῦσαν, ὥστε **«εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐξορύξαντες**

ἂν ἔδωκαν αὐτῷ» (Γαλ. γ' 1, δ' 15,19). Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, ἡ πηγὴ τῆς ἀγάπης, ποὺ τόσο ἀγάπησε τοὺς μαθητὲς καὶ τοὺς περιέβαλλε με ἰδιαίτερη στοργή, δὲν δυσκολευόταν καθόλου, ὅταν τὸ ἀπαιτοῦσαν οἱ περιστάσεις νὰ τοὺς ἐλέγξει καὶ νὰ τοὺς ἐπιπλήξει με αὐστηρότητα: **«Ὁ ἀνόπτε καὶ βραδεῖς τῆ καρδία τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται!»** (Λουκ. κδ' 25). Ὅμως οἱ λέξεις αὐτές, ὄχι μόνο δὲν ἦταν προσβλητικὲς γι' αὐτοὺς, ἀλλὰ τὸναντίον τοὺς φώτισαν τὸν νοῦ γιὰ νὰ καταλάβουν τὸ νόημα τῶν Γραφῶν καὶ τοὺς ἀνοῖξαν τὰ μάτια γιὰ νὰ δοῦν τὸν ἀναστημένο Κύριο.

Ποιό, λοιπόν, εἶναι τὸ βαθύτερο νόημα τῶν λόγων τοῦ Κυρίου; Ὁ θεῖος Διδάσκαλος δὲν μένει στὴν ἐπιφάνεια, στὶς λέξεις. Προχωρεῖ ἀπὸ τὰ λεγόμενα στὰ νοούμενα. Ἀπὸ τοὺς σάπιους καρποὺς στὴ σκουληκισμένη ρίζα. Ἐκεῖ ποὺ φυτρώνουν τὰ πάθη καὶ κατόπιν ἐξωτερικεύονται με ἐκδηλώσεις καὶ πράξεις ἔνοχες καὶ ἁμαρτωλές. **«Τὰ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται... ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. Ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον»** (Ματθ. 1ε' 18-20). Δὲν ὑπάρχει πονηρὴ πράξη, ἂν δὲν προηγηθεῖ πονηρὴ σκέψη. **«Πηγὴ καὶ ἀρχὴ πάσης ἁμαρτίας διαλογισμοὶ πονηροί. Μὴ γὰρ ἐπικρατησάντων τούτων οὔτε φόνοι οὔτε μοιχεῖαι οὔτε ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἔσονται»** (Ωριγένης). Καὶ ὅπως τονίζει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ἐκεῖνος ποὺ δὲν παρασύρεται στὴν ὀργή, πολὺ περισσότερο δὲν θὰ παρασυρθεῖ στὸ φόνο. Ἐκεῖνος ποὺ χαλιναγωγεῖ τὸ θυμὸ, ἀσφαλῶς θὰ συγκρατηθεῖ ἀπὸ τὰ χειρότερα. **«Ρίζα τοῦ φόνου ὁ θυμὸς. Ἐκεῖνος ποὺ κόβει τὴ ρίζα δὲν θὰ ἔχει ἀνάγκη νὰ κόψει τοὺς κλάδους, διότι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ δὲν τοὺς ἀφήνει νὰ φυτρώσουν»**.

Γενικότερα ἂς μὴ ξεχνᾶμε πὼς ὁ Κύριος κήρυξε τὴν ἀγάπη, ὡς τὴν κορυφαία ἀρετὴ, πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως. Τὴν συνέδεσε μάλιστα στενὰ με τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό. Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό, χωρὶς ταυτόχρονα νὰ ὑπάρξει ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, πρὸς κάθε ἄνθρωπο καὶ τὸν πιὸ ἄσημο καὶ περιφρονημένο. Ὅποιος, λοιπόν, περιφρονεῖ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς προσβάλλει ἢ τοὺς ἐμπαίζει, εἶναι σὰ νὰ προσβάλλει τὸν Θεό, ἀφοῦ ἡ προσβολὴ ἀπευθύνεται στὰ παιδιὰ Του. Γι' αὐτὸ καὶ κάθε κακόβουλη προσβολὴ ἢ ὑβριστικὴ φράση, ποὺ πηγάζει ἀπὸ ἐχθρότητα καὶ κρύβει μίσος, ἀποκλείει ἀπὸ τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, τὴ βασιλεία τῆς ἀγάπης. Τὸ ὑπογραμμίζει ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης: **«Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἄνθρωποκτόνος ἐστὶ, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἄνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν»** (Α' Ἰωάν. γ' 15).

Γιατί τόσο αδιαφορία;

«Η ανεπάρκεια ή η αδιαφορία των γονέων να επικοινωνήσουν με τα παιδιά τους, που στη συνέχεια απομονώνονται στην ανασφάλεια και στην άβεβαιότητα, είναι ή αιτία της εξαπλώσεως των ναρκωτικών στην εφηβική ηλικία».

«Επιδημικές διαστάσεις έχουν λάβει τα τελευταία χρόνια οι εξαφανίσεις ανηλίκων. Το κυριότερο κίνητρο που κάνει τα παιδιά να φεύγουν από το σπίτι τους είναι ή σύγκρουσή τους με τους γονείς και ή επακόλουθη διάθεση να “κατακτήσουν” την ανεξαρτησία τους».

Μια διαπίστωση και μια είδηση με γενικότερο ενδιαφέρον, που αποτέλεσαν και αποτελούν όχι μόνο θέματα συνεδρίων, αλλά και αντικείμενο εύρύτερου προβληματισμού. Και τα εύλογα ερωτήματα που τίθενται:

Τόσο πολύ μειώθηκαν στην εποχή μας ή αγάπη και ή στοργή των γονέων για τα παιδιά τους; Τόση ή αδιαφορία τους; Τόση ή δυσκολία στη συνεννόηση ανάμεσά τους; Τόσο πολύ ή καταναλωτική κοινωνία τους απομάκρυνε από τα σπίτια τους και τους αποξένωσε από τα παιδιά τους και σιγά—σιγά δημιούργησε επικίνδυνη ψυχική απόσταση, ώστε να νιώθουν ανασφαλή και να παραδίνονται στη δίνη των ναρκωτικών ή να ρίχνονται στην περιπέτεια της «αποδημίας»;

Έλλειψη αγάπης και κατανόησης, φωνάζουν τα παιδιά. Άπουσία διαλόγου επισημαίνουν οι παιδαγωγοί. Κρίση εμπιστοσύνης, παρατηρούν ψυχολόγοι και κοινωνιολόγοι.

Είναι όμως σωστή ή διάγνωση ή προσφέρεται σαν ένα «άλλοθι», σαν μια εύκολη διέξοδος σ' ένα τόσο πράγματι σοβαρό πρόβλημα; Η έλλειψη αγάπης ρίχνει τους νέους και αυτά ακόμα τα παιδιά στην παγερή αγκαλιά του λευκού θανάτου; Η άπουσία κατανόησης τα απομακρύνει από το σπίτι και τα οδηγεί στο άγνωστο, στη φυγή συχνά χωρίς επιστροφή; Τόση κρίση εμπιστοσύνης και έλλειψη στοργής, ώστε να πολλαπλασιάζονται καθημερινά τα κρούσματα αυτοκτονίας των νέων στο έλπιδοφόρο ξεκίνημα της ζωής τους; Τόσο πάγωσαν τα σπίτια, ώστε να μην προσφέρουν πια τη θαλωρή της αγάπης;

Μά ίσα-ίσα, έρχεται εύλογη ή απάντηση, σήμερα οι γονείς κάνουν τόσα και προσφέρουν τέτοιες ευκαιρίες και ανέσεις στα παιδιά τους, που οι παλιότερες γενιές δεν μπορούσαν καν να ονειρευτούν.

Τα ερωτήματα, λοιπόν, μένουν: Γιατί ή νεολαία της σύγχρονης καταναλωτικής κοινωνίας εγκαταλείπει τους «κλιματισμένους παραδείσους της» και ρίχνεται στην περιπέτεια της καταστροφής; Ποια είναι τα βαθύτερα αίτια; Ποιός είναι ο μεγάλος ένοχος;

Και το βασανιστικό πρόβλημα υπάρχει και θα εξακολουθεί να υπάρχει, αν δεν γίνει ή σωστή διάγνωση και ταυτόχρονα ή αναγνώριση, για να δοθεί

στη συνέχεια και ή σωστή λύση.

Έλλειψη αγάπης! Καθόλου, απαντούν ανεπιφύλακτα πολλοί. Δεν στερήθηκαν την αγάπη πολλοί, τουλάχιστον νέοι και παιδιά που ξεστράτισαν και έμπλεξαν. Ίσα-ίσα υπήρξαν το αντικείμενο της ιδιαίτερης αγάπης και στοργής των γονέων τους, που έφθανε μάλιστα μέχρι υπερβολής. Έδώ έπομένως ανακύπτει ένα άλλο ερώτημα: Μήπως αντί να ενοχοποιούμε την άπουσία της αγάπης, θα έπρεπε να καθίσουμε στο σκαμνί την κακώς έννοουμένη αγάπη ή ακόμη την υπερβολική αγάπη, που παύει να είναι αγάπη;

Το πρόβλημα, λοιπόν, δεν έντοπίζεται μόνο στην άπουσία της αγάπης, αλλά και στην παραποιημένη, στην παρεξηγημένη, στην κακής ποιότητας, αν μπορούμε έτσι να την χαρακτηρίσουμε, αγάπη. Απαραίτητη ή αγάπη για μικρούς και μεγάλους. Αλλά ή αγάπη αυτή χρειάζεται να είναι αληθινή, γνήσια και να προσφέρεται όπως πρέπει, όταν πρέπει και όσο πρέπει. Διαφορετικά καταντά επιζήμια. Αγάπη δεν σημαίνει άφθονία υλικών αγαθών, ανεξέλεγκτες προσφορές, ικανοποίηση όλων των απαιτήσεων, υποχώρηση σε κάθε επιθυμία.

Έδώ κατά συνέπεια τίθεται το γενικότερο ζήτημα της σωστής αγωγής. Γράφει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος: *«Αν με ακρίβεια οι γονείς παιδαγωγοῦσαν τα παιδιά τους δεν θα είχαμε ανάγκη ούτε από τους νόμους ούτε από δικαστήρια, τιμωρίες και φυλακές. Έπειδή όμως παραμελοῦμε την αγωγή τους, γι' αυτό τα αφήνουμε να παρασυρθούν και να πέσουν στα χέρια της δικαιοσύνης... Έτσι όσους δεν παιδαγωγοῦν οι γονείς, τους τιμωροῦν οι νόμοι της πολιτείας».*

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνει στο παράδειγμα: *«Αν οι γονείς είναι ένάρητοι τότε «και τα παιδιά με πολλή εύκολία θα οδηγηθούν στην ἀρετή». «Ο Θεός σοι τους παῖδας ἔδωκεν... ἵνα τὴν ἀρετὴν μανθάνωσι παρὰ σοῦ».* Επίσης συνιστά: *«Οχι ἀβαρίες και ἔνοχες υποχωρήσεις στην αγωγή, που ἀργά ή γρήγορα πληρώνονται από όλους. Παράδειγμα ο Ἡλί: Νουθετοῦσε τα παιδιά του. Δέν τὰ νουθετοῦσε ὅμως ὅπως ἔπρεπε. Γι' αυτό, ἐπειδὴ δέν ἤθελε νὰ τὰ λυπήσει και ὁ ἴδιος και ἐκεῖνα καταστράφηκαν. Καὶ προσθέτει:*

«Μηδὲν ἔωμεν (ἀφήνουμε) αὐτοὺς τῶν ἡδέων και βλαβερῶν ποιεῖν, μηδὲ ὡς παισὶ χαριζόμεθα... Μαθῆτωσαν γαστρὸς κρατεῖν, πολυτελείας ἀπέχεσθαι, οἰκονομικοὶ (οἰκονόμοι) τινὲς εἶναι, φιλόστοργοι, μαθῆτωσαν ἄρχεσθαι (νὰ πειθαρχοῦν)».

Το πρόβλημα, λοιπόν, δεν είναι ή έλλειψη αγάπης, είναι ή έλλειψη υπεύθυνης αγωγής, αληθινής χριστιανικής διαπαιδαγωγήσεως. Νά ο μεγάλος ένοχος.

«Δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι· οὐ γὰρ ἐστὶ προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ

ΚΥΡΙΑΚΗ 18 ΙΟΥΝΙΟΥ
Β' ΜΑΤΘΑΙΟΥ (ΑΓΙΟΥ ΠΑΤΕΡΩΝ)
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ρωμ. β' 10-16
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ματθ. δ' 18-23

τοῦ νόμου ποιῆ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμος, οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν

ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξύ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ».

ΕΧΕΙΣ ΑΓΑΘΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ;

«... συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως...».

Πολλές φορές ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει στὶς ἐπιστολές του γιὰ τὴν καλὴ μαρτυρία τῆς ἀγαθῆς συνειδήσεως. Στὴν σημερινὴ ἀποστολικὴ περικοπὴ κάνει λόγο καὶ γιὰ τοὺς εἰδωλολάτρεις. Αὐτοὶ ποὺ δὲν ἔχουν γραπτὸ νόμο τοῦ Θεοῦ, ὅμως ἔχουν τὸν ἔμφυτο ἠθικὸ νόμο, ἐπειδὴ τοὺς ὀδηγεῖ ἡ συνειδήσὶς τους τί νὰ κάνουν κάθε φορὰ στὰ προβλήματα τους. (Ρωμ. β' 14, 15). Ἐπίσης στὴν ἴδια ἐπιστολή του, ἐπικαλεῖται τὴ μαρτυρία τῆς συνειδήσεώς του, ὅτι δὲν λέει ψέματα, ἀλλὰ μιλάει ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ τὴν ἀλήθεια. Καὶ ἔχει τὴν συμμαρτυρία τῆς συνειδήσεώς του, ποὺ φωτίζεται ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα (Ρωμ. θ' 1). Σὲ μιὰ ἄλλη περίπτωση κάνει μιὰ καταπληκτικὴ διακήρυξη, τῆς ἀγαθῆς του συνειδήσεως. Βρίσκεται ὑπόδικος μπροστὰ στὸ Ἰουδαϊκὸ Συνέδριο. Ἀτενίζει μὲ θάρρος τοὺς ἄρχοντες τοῦ Ἰσραὴλ καὶ λέει: «**Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ ἔχω ζήσει καὶ ἐργασθεῖ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μέχρι τὴν ἡμέρα αὐτὴ μὲ ἀγαθὴ συνείδηση**» (Πράξ. κγ' 1). Καὶ ἐδῶ τίθεται τὸ ἐρώτημα στὸν καθένα μας.

μας, ὅταν ἔλεγε «**ἐργάζομαι προσπαθώντας νὰ ἔχω πάντοτε συνείδηση ἀγαθὴ, χωρὶς καμιὰ τύψη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων**» (Πράξ. κδ' 16). Καὶ προσθέτει γράφοντας στοὺς Κορινθίους: «**Αὐτὸ ποὺ μᾶς κάνει νὰ καυχώμαστε εἶναι ἡ μαρτυρία τῆς συνειδήσεώς μας. Γιατὶ ἔχουμε συμπεριφερθεῖ σ' ὅλο τὸν κόσμο, πὶο πολὺ δὲ μεταξύ σας, μὲ ἀπλότητα καὶ εἰλικρί-**

νεια ὅπως θέλει ὁ Θεός, ὄχι μὲ τὴν κοσμικὴ σοφία, ἀλλὰ μὲ τὴ σοφία ποὺ μᾶς δίνει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ» (Β' Κοριν. α' 12). Μεγάλη πνευματικὴ περιουσία, ἀνεκτίμητος θησαυρὸς ἡ ἀγαθὴ συνείδηση. Καὶ ἐδῶ τίθεται ἓνα δεῦτερο ἐρώτημα.

Β. ΠΩΣ ΘΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΟΥΜΕ;

Ἡ συνείδηση ἰδιαίτερα φωτίζεται μὲ τὴν προσεκτικὴ μελέτη τοῦ θεοῦ λόγου. Κατὰ τὴ μελέτη αὐτὴ ἡ ψυχὴ γονατίζει ταπεινὰ μπροστὰ στὰ ρήματα τῆς αἰώνιας ζωῆς, γιὰ νὰ ἀντλήσει ἀπὸ ἐκεῖ φωτισμὸ καὶ δύναμη. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ γίνεται «**λύχνος τοῖς ποσὶ καὶ φῶς ταῖς τρίβοις**». Μὲ τὸ ὑπερφυσικὸ αὐτὸ φῶς, ποὺ, «**φαίνει εἰς αἰχμηρὸν τόπον**», ὁ πιστὸς δὲν σκοιντάφτει σὲ κάθε του βῆμα, ἀλλὰ προχωρεῖ μὲ σιγουριά καὶ ἀσφάλεια. Ἀλλὰ καὶ ἡ προσεχὴ τὴ εἶναι; Δὲν ἀνεβαίνει ἡ ψυχὴ μὲ τὸ ἄρμα τῆς προσεχῆς στὸ θρόνο τοῦ οὐράνιου Πατέρα; Δὲν συνομιλεῖ μαζί του μὲ παιδικὴ ἐμπιστοσύνη; Δὲν τοῦ ἐκμυστηρεύεται τοὺς πόθους της, τοὺς ὀρατισμούς της, ἀλλὰ καὶ τὶς δυσκολίες καὶ τὰ προβλήματα της; Ἀπὸ ἐκεῖ δὲν παίρνει διαφωτιστικὲς ἀπαντήσεις καὶ ἀπρόσμενες λύσεις καὶ δύναμη μεγάλη, ὥστε ἡ συνείδηση νὰ ξεπερνάει τὶς συγκρούσεις καὶ τὶς κρίσεις της καὶ νὰ βρίσκεται μέσα στὴν ἀλήθεια καὶ στὴν ἀνακαινιστικὴ χάρις τοῦ Θεοῦ; Νὰ προσθέσουμε τὸ φωτισμὸ καὶ τὴ δύναμη ἀπὸ τὴ χάρις τῶν μυστηρίων. Τὸ μυστήριον τῆς μετάνοιας καὶ ἡ ἱερὰ ἐξομολόγησι-σπ σπάζουν τὰ δεσμὰ τῆς ψυχῆς καὶ διαλύουν τὴν θολὴ ἀτμόσφαιρα τῆς συνειδήσεως. Ἡ παντοδύναμη τροφὴ τῆς θείας Εὐχαριστίας τρέφει τὴν ψυχὴ καὶ ἰσχυροποιεῖ τὴ συνείδηση, ὅσο καμιὰ ἄλλη δύναμη.

Αὐτὰ εἶναι τὰ δυνατὰ ἐφόδια ποὺ διαθέτει ἡ φωτισμένη συνείδηση τοῦ πιστοῦ Χριστιανοῦ. Ὅ,τι ἀκριβῶς δὲν διαθέτει ἡ ἀναιμικὴ συνείδηση τοῦ ἀπίστου.

Α. ΕΧΟΥΜΕ ΤΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΗΣ ΑΓΑΘΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ;

Συνείδηση ἔχουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ μέσα σὲ κάθε φυσιολογικὸ ἄνθρωπο. Ὅμως ἡ συνείδησὶς μας μπορεῖ νὰ πλανηθεῖ. Αὐτὸ δὲν ἔπαθαν ὅλοι οἱ αἰρετικοί, ποὺ μὲ τὸν ἐωσφορικὸ ἐγωισμὸ τοὺς πλανήθηκαν καὶ διατύπωσαν αἰρετικὲς καὶ βλάσφημες διδασκαλίες; Συμβαίνει τὸ τραγικὸ φαινόμενο τῆς διεστραμμένης συνειδήσεως. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει ἀγαθὴ προαίρεση, τότε καὶ ἡ συνείδησὶς του δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀγαθὴ. Ἀκόμη ἔχουμε ἀνθρώπους μὲ ἐλαστικὴ συνείδηση, χωρὶς σταθερὸ προσανατολισμὸ. Δηλαδὴ ἡ συνείδησὶς τους ἐπηρεάζεται ἀπὸ ἀδυναμίες ἢ ἀμαρτωλὲς καταστάσεις καὶ κάνουν λίγους ἢ πολλοὺς συμβιβασμούς.

Ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ ἡ ἀγαθὴ συνείδηση. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀγαθὴ συνείδηση, ποὺ εἶναι φωτισμένη ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀλήθειας τοῦ Χριστοῦ, ἀποτελεῖ σωστὸ γνῶμονα καὶ κανόνα γιὰ τὴ ζωὴ μας. Αὐτὴ ἡ ἀγαθὴ συνείδηση, ποὺ τὴν ἔχουν οἱ Χριστιανοὶ μὲ τὴν καθαρὴ καρδιά καὶ τὴν ἀγαθὴ προαίρεση, εἶναι πολὺτιμος θησαυρὸς. Γιατὶ δίνει μιὰ συμμαρτυρία σὲ κάθε πράξη τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὴ τὴ συνείδηση εἶχε καὶ ὁ Ἀπόστολος

«Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν

προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι

ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΙΟΥΝΙΟΥ

Γ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ρωμ. ε' 1-10
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ματθ. στ' 22-33

γάρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. Μόλις γάρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται ὑπὲρ

γάρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν. Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. Πολλῶ οὖν μᾶλλον δικαιοθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Εἰ γάρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ».

ΑΡΙΣΤΟ ΠΛΑΥΣΙΠΟΝΟ

«Καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν».

Ο ΠΟΝΟΣ εἶναι κάτι ποῦ μᾶς συγκλονίζει. Ὁ κάθε ἄνθρωπος ξέρει πῶς δὲν μπορεῖ νὰ παίξει μὲ τὶς θλίψεις καὶ τὶς δοκιμασίες τῆς ζωῆς. Ὅταν κάπου πονᾶμε, οἱ σκέψεις, οἱ συζητήσεις μας, γύρω ἀπὸ τὸν πόνο περιστρέφονται. Ὅταν κάποιο ἄλλο πρόβλημα μᾶς ἀπασχολεῖ, μιὰ θλίψη αἰχμαλωτίζει ὅλες τὶς δυνάμεις μας. Νιώθουμε ἀτονία, ἐκνευρισμό. Σήμερα ὅμως συναντᾶμε ἕναν ἄλλο ἄνθρωπο ποῦ στὸ θέμα τοῦ πόνου ἔχει μιὰ διαφορετικὴ γραμμὴ. Τί λέει; **«Καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν».**

ἐκεῖνοι ποῦ ὑποκριτικὰ παρουσιάζονταν ὡς ἀδελφοί. Μιλάει γιὰ τὶς ἀγρύπνιες του, τὴ δίψα, τὴν πείνα, τὸ ψῦχος, τὴ γύμνια... Πιάνεται ἡ καρδιά μας, ὅταν τὰ διαβάζουμε αὐτά. Κι ἐκεῖνος ὄχι μόνον δὲν γογγύζει, ἀλλὰ καυχᾶται γιὰ τὶς θλίψεις καὶ τὶς θεωρεῖ χαρὰ καὶ δόξα του.

Β) Πῶς βλέπει τὸν πόνο;

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀντιμετωπίζει τὶς δοκιμασίες τῆς ζωῆς μὲ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς ἐλπίδας. Γι' αὐτὸ καὶ

Α) Ὁ πονεμένος Ἀπόστολος

Αὐτὸς ποῦ μιλάει ἔτσι, δὲν εἶναι ἕνας θεωρητικὸς τῆς ἀνθρώπινης τραγωδίας. Ἰσα-ἴσα, εἶχε μιὰ πλούσια ἐμπειρία πάνω στὸ θέμα αὐτό. Ποιὸς μπορεῖ νὰ ἀπαριθμήσει ὅλα ὅσα ὑπέφερε; «Τὰ κατὰ πόλιν δεσμὰ καὶ τὰς θλίψεις σου, τίς διηγῆσεται, ἐνδοξε ἀπόστολε Παῦλε;» ρωτᾶει ὁ ἱερὸς ὑμνωδός. Ὁ ἴδιος ὁ Ἀπόστολος στὴν Β' ἐπιστολὴ του πρὸς τοὺς Κορινθίους, μᾶς ἀποκαλύπτει μερικὰ ἀπὸ τὰ παθήματά του. Νά, τί γράφει: «Ἀδελφοί μου, ἔπεσε ἐπάνω μας μεγάλο βᾶρος ὑπερβολικῶν δοκιμασιῶν καὶ πειρασμῶν ποῦ ἦταν παραπάνω ἀπὸ τὴ δυνάμη μας τόσο πολὺ, ὥστε νὰ σκεφθοῦμε πῶς ἔφθασε πιά ἡ τελευταία μας ὥρα». Καὶ ἀπαριθμεῖ τὶς δοκιμασίες καὶ τὶς θλίψεις του: «Κόποι ἀφθονοὶ ἔπεσαν πάνω μου. Τὸ σῶμα μου γέμισε πληγὲς καὶ αἵματα ἀπὸ τὰ χτυπήματα ποῦ δέχθηκα. Ρίχθηκα σὶς φυλακὲς περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον. Διέτρεξα πολλὰς φορὲς θανάσιμους κινδύνους. Μαστιγώθηκα πέντε φορὲς ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Τρεῖς φορὲς ραβδίστηκα. Μιὰ φορὰ λιθοβολήθηκα. Τρεῖς φορὲς ναυάγησα. Ἐνα ἡμερονύκτιο ἔμεινα στὸ ἀνοικτὸ πέλαγος καὶ μ' ἔδερναν τὰ ἄγρια κύματα. Ἐπειτα, κινδύνευσα ἀπὸ πλημμυρισμένα ποτάμια. Ἀπὸ ληστὲς ποῦ παραμόνευαν σὲ δύσβατες περιοχές. Ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες μου Ἰουδαίους ποῦ ἤθελαν νὰ μὲ ἐξοντώσουν. Ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρεις ποῦ ζητοῦσαν νὰ μὲ ἐξολοθρεύσουν». Στὴ συνέχεια ἀναφέρει τοὺς πόνους ποῦ τοῦ προξενοῦσαν οἱ ἐχθροὶ του, ἀλλὰ καὶ

γράφει **«καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι... ἡ ἐλπίς οὐ καταισχύνει».** Τόση δύναμη ἔχει ἡ χριστιανικὴ ἐλπίδα! Στὴν πονεμένη καρδιά, ποῦ σπαράζει ἀπὸ τὴ θλίψη, ὅταν χωρίζεται ἀπὸ ἀγαπημένα πρόσωπα, ἔρχεται νὰ ψιθυρίσει: Μὴν ἀπελπίζεσαι! Δὲν χάθηκε ὁ ἀγαπημένος σου! Ζεῖ! Σύντομα θὰ συναντηθεῖς μὲ Ἐκεῖνον ποῦ εἶναι **«ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις».** Στὴν ψυχὴ ποῦ ἀγωνιᾷ μπροστὰ στὸ σκοτεινὸ καὶ ἀβέβαιο μέλλον, ἡ χριστιανικὴ ἐλπίδα βεβαιώνει: Μὴν ἀποθαρρύνεσαι! Ἄν ὁ ὀρίζοντας εἶναι σκοτεινός, ἂν οἱ προβλέψεις εἶναι ζοφερές, ἂν ἡ ἔκβαση τῶν γεγονότων φαίνεται κακὴ, ἂν εἶσαι σὲ ἀδιέξοδο, μὴν ἀγωνιάς. **«Ἐλπίσον ἐπὶ Κύριον».** Καὶ σὲ ἐκεῖνον ποῦ τὸν βρῆκε μιὰ συμφορὰ, ἡ χριστιανικὴ ἐλπίδα φωνάζει: Μὴ λυπᾶσαι ὑπερβολικά. Τὰ ὑλικά ἀγαθὰ δὲν εἶναι δύσκολο νὰ ἀποκτηθοῦν καὶ πάλι. Πίστευε στὸν Παντοδύναμο Θεὸ καὶ μὲ τὴ δύναμη Ἐκείνου θὰ ἀνορθωθεῖς. Ὅπως ἔγινε καὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους, ἔτσι καὶ γιὰ σένα θὰ ἀνατείλουν πάλι ὡραῖες μέρες. Ἴσως νὰ εἶναι πιὸ ὁμορφες ἀπὸ αὐτὲς ποῦ θρηνεῖς σήμερα, πιὸ εὐλογημένες, ὅπως ἦταν καὶ τοῦ Ἰώβ. Ἐπειτα, σήκωσε τὰ μάτια σου στὰ οὐράνια. Σκέψου ὅτι **«παράγει τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου».** Ὅλα περνοῦν. **«Οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν».** Στήριξε λοιπὸν τοὺς πόθους σου καὶ τὶς ἐλπίδες σου ὄχι στὰ παροδικὰ σχήματα τοῦ κόσμου τούτου, μὰ στὴν ἀφθαρτὴ μονιμότητα τοῦ οὐρανοῦ.

ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑ

Μιά παρέα χωρίς ήθικες άρχες, ζητούσε να παρασύρει ένα συνάδελφό τους στην άμαρτία. Κι εκείνος τους είπε τούτα τα λόγια:

— Δέν μπορώ να έρθω μαζί σας. Δέν βλέπετε στην πόρτα δύο φύλακες πού δέν μ' αφήνουν να μπώ;

— Δύο φύλακες; Άλλά δέν βλέπουμε κανέναν, άπάντησαν οί φίλοι του κατάπληκτοι.

— Προσέξτε και θα δείτε. Όνομάζονται: «Κρίση! Αίωνιότητα!». Αυτοί είναι οί δυο πού δέν μ' αφήνουν να μπώ...

Πόσο λίγο σκεπτόμαστε την τόσο βέβαιη πραγματικότητα: ότι μās περιμένει κρίση και αιωνιότητα! Και ότι αυτά έξαρτώνται, πολλές φορές, άπό λίγες στιγμές. Στιγμή και αιωνιότητα! Πόσο αντίθετες χρονικές πραγματικότητες κι όμως τόσο μεταξύ τους συνδεδεμένες, άρρηκτα συνδεδεμένες. Για μιá στιγμή ή αιωνιότητα μπορεί να καθεί! Άλλά και σέ μιá στιγμή να κερδηθεί! Οί στιγμές τής ζωής μας έξαρτώνται άπό όλα μας τή ζωή. Άπό τόν πνευματικό προσανατολισμό μας. Έρχονται, όμως, και περιπτώσεις πού στην πνευματική μας πορεία παίζουν ρόλο και οί στιγμές, οί μικρές αυτές μονάδες του χρόνου, όταν καταπατούμε τόν νόμο του Θεού. Πόσοι έχασαν την αιωνιότητα, όταν συνάντησαν τόν θάνατο σέ στιγμές άμαρτίας, κραιπάλης, μέθης και ποικίλης άσωτείας! Συμβαίνει, όμως και τόν αντίθετο. Ό ληστής πάνω στο σταυρό, μέσα σέ λίγες στιγμές συντριβής και μετάνοιας, κέρδισε τόν Παράδεισο, χρησιμοποιώντας για κλειδί την περίφημη φράση: **«Μνήσθητί μου, Κύριε, όταν έλθης έν τή βασιλεία Σου»**. Και ό Σαύλος έγινε Παύλος μέσα σέ λίγες στιγμές, όταν ό Κύριος τόν συνάντησε πριν μπει στη Δαμασκό. Και ό ιερός Αύγουστίνος σέ λίγες στιγμές φωτίστηκε, όταν διάβασε τή φράση του άποστόλου Παύλου στην έπιστολή του προς τους Ρωμαίους: **«Η νύξ πρόσκοψεν, ή δέ ήμέρα ήγγικεν. Άποθώμεθα ούν τά έργα του σκότους και ένδυσώμεθα τά όπλα του φωτός. Ός έν ήμέρα εύσχημόνως περιπατήσωμεν, μη κόμοις και μέθαις, μη κοίταις και άσελγείαις, μη έριδι και ζήλω· άλλ' ένδύσασθε τόν Κύριον Ίησοϋν»** (Ρωμ. ιγ' 13). Άπό εκείνη τή στιγμή ό Αύγουστίνος ήτανε πιά όλότελα νικημένος άπό τή θεία χάρη. Άλλά και πόσοι άλλοι στο διάβα των είκοσι αιώνων, σοφοί και έπιστήμονες, συγγραφείς και λογοτέχνες, μέσα σέ λίγες στιγμές δέν άλλαξαν πορεία ζωής κι άπό άρνητες έγιναν κήρυκες τής θείας αλήθειας; Πόσοι άκόμα, άλλοι, κέρδισαν την αιωνιότητα, παίρνοντας τή μεγάλη και ήρωική άπόφαση τής πνευματικής άναστάσεως, χρησιμοποιώντας λίγες στιγμές σ' ένα άπέριτο έξομολογητήρι, για να πλύνουν με τά δάκρυα τής συντριβής τόν ρύπο τής άμαρτωλής τους ζωής; Σέ λίγες, λοιπόν, στιγμές μπορούμε να χάσουμε ή να κερδίσουμε τή χαρά του Ούρανού, την αιωνιότητα του Παραδείσου! Άς σκεφθούμε σοβαρά τούτη την αλήθεια!

Η ΑΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΝΙΑ

Στις Πράξεις των Άποστόλων (θ' 10-18) συναντάμε την άποκαλυπτική ιστορία του Άνανία, πού ήταν μαθητής άπό την Δαμασκό. Ό Κύριος με όραμα τόν προστάζει να σπκωθει άμέσως και να πάει να συναντήσει τόν Σαύλο άπό την Ταρσό, τόν γνωστό πολέμιο και διώκτη των Χριστιανών. Και ή γεμάτη άπορία και έκπληξη άπάντηση του Άνανία:

—Κύριε, έχω άκούσει άπό πολλούς για τόν άνθρωπο αυτόν πόσα κακά έκανε στα Ίεροσόλυμα στους άγίους σου, στους άφοσιωμένους σ' Έσένα πιστούς. Και έδώ πού ήλθε έχει έξουσία άπό τους Άρχιερείς να σύρει δεμένους όσους επικαλούνται τόν όνομά Σου.

—Μην άμφιβάλλεις, Άνανία, του άποκρίνεται ό Κύριος. Έσύ πήγαινε και μη φοβάσαι. Τά πράγματα τώρα δέν είναι όπως έσύ τά σκέπτεσαι. Ήταν έτσι. Άλλαξαν τώρα. Αυτός είναι και θα γίνει όργανό μου έκλεκτό. Τόν διάλεξα για να βαστάσει και κηρύξει τόν όνομά μου μπροστά σέ έθνικούς και βασιλείς και στους άπογόνους του Ίσραήλ. Θα τόν συναντήσεις και θα πεισθεις για την άλλαγή.

Είσαι, λοιπόν, πολύ πίσω Άνανία. Γνώριζες έπακριβώς την πρώην ζωή του Σαύλου. Άγνοεις όμως την μεταστροφή του, τή ριζική άλλαγή του. Άγνοούσες και έξακολουθείς να άγνοεις τί μεσολάβησε. Δέν υπάρχει πιά ό διώκτης Σαύλος. Τώρα θα υπάρχει ό Παύλος, τόν όργανο τής χάριτος, ό φλογερός Άπόστολος των Έθνών. Οί διωγμοί των Ίεροσολύμων άποτελούν παρελθόν. Τό φώς τής Δαμασκού φωτίζει τώρα τή νέα πορεία τής ζωής του.

Πόσες φορές βρισκόμαστε κι έμεις στην ίδια κατάσταση με τόν Άνανία! Μένουμε στις προκαταλήψεις μας, στην παγιωμένη γνώμη μας για κάποιον ή για κάποιους. Δέν προσπαθούμε να τούς δοϋμε με νέο μάτι, με την πιθανότητα άλλαγής. Και όμως ή χάρη του Θεού μπορεί να έχει κάνει τόν θαύμα τής άλλαγής. Και τόν να πιστεύουμε στην άλλαγή είναι μιá άπόδειξη μεγάλης άγάπης.

ΖΩΗ Όρθόδοξον Χριστιανικόν Περιοδικόν. Όργανον Άδελφότητος Θεολόγων ή «ΖΩΗ»

Κυκλοφορεί κάθε μήνα.
Έκδότης: Άδελφότης Θεολόγων ή «ΖΩΗ» Σ.Α., Ίπποκράτους 189, 114 72 Αθήνα.
Τηλ.: 210 64 28 331, FAX: 210 64 63 606.
Διευθυντής Συντάξεως: Γεώργιος Β. Μελέτης, Ίπποκράτους 189, 114 72 Αθήνα.
Έκτύπων: «Λυχνία Α.Ε.», Ανδραβίδας 7, 136 71 Χαμόμυλο - Αχαρνών.
Τηλ.: 210 3410436, FAX: 210 3425967, www.lychnia.gr
ΚΩΔΙΚΟΣ: 01 1290

Ό άνανέωση τής έτήσιας συνδρομής έσωτερικού (10 €)
μπορεί να γίνει με τούς έξής τρόπους:

- Με κατάθεση στην Έθνική Τράπεζα τής Έλλάδος, στον λογαριασμό πού διατηρεί ή Άδελφότητα ύπ' αριθμ.: **132/296000-13 (IBAN: GR1501101320000013229600013)**, δικαιούχος: Άδελφότης Θεολόγων ή «ΖΩΗ». Στην αίτιολογία να ζητάτε να σημειώνεται ρητώς τόν όνοματεπώνυμο του συνδρομητή και τόν όνομα του περιοδικού (ΖΩΗ)
- Στά βιβλιοπωλεία «ΖΩΗ» (Καρύστη 14, Αθήνα και Αγ. Σοφίας 41, Θεσσαλονίκη) και συνεργαζόμενα βιβλιοπωλεία
- Στό γραφείο του περιοδικού: **Ίπποκράτους 189, 114 72 Αθήνα**
- Στά ΕΛΤΑ με έντυπο ταχυπληρωμής πού συναποστέλλεται άνά τακτά χρονικά διαστήματα για όσους έχουν όφειλή
- Στά ΕΛΤΑ με ταχυδρομική έπιταγή στη διεύθυνση του περιοδικού (Ίπποκράτους 189, 114 72 Αθήνα). Προβλέπεται έπιβάρυνση με ταχυδρομικά τέλη
- Σέ κατά τόπους συνεργάτες και άντιπροσώπους, οί όποιοι θα κόβουν σχετικές άποδείξεις.

Ό άνανέωση τής έτήσιας συνδρομής έξωτερικού (25 €) / Κύπρου (15 €)

μπορεί να γίνει μόνο με κατάθεση στην τράπεζα:

IBAN: GR1501101320000013229600013

BIC/Swift Code: ETHNGRAA

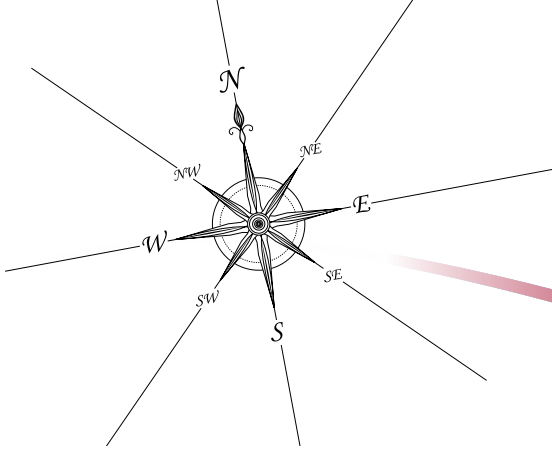
ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΦΩΤΙΟΣ

(820 - 893)

6

ΩΡΕΣ ΘΡΙΑΜΒΟΥ

“Υστερα από τρία χρόνια έξορίας γύρισε ο Μέγας Φώτιος στην Βασιλεύουσα και πήρε πάλι τη θέση του στα ανάκτορα. Έγινε σύμβουλος του αυτοκράτορα και παιδαγωγός των μικρών πριγκίπων. Παρ’ όλη όμως την δύναμη που επανέκτησε δεν ζήτησε να εκδικηθεί τους διώκτες του. Αμνησίκακος, όπως ήταν, ήθελε να βοηθήσει στην ειρήνη και στην ομόνοια της Έκκλησίας και της Πολιτείας.

Προχωρεί με βήμα σταθερό στην μεγάλη, ήρωϊκή του απόφαση: στο γκρέμισμα του τείχους, που είχε δημιουργηθεί ανάμεσα σ’ αυτόν και τον Ίγνάτιο.

“Ετσι μαλακωμένες οι ψυχές έφθασαν στην μεγάλη ώρα. Στην ώρα της συμφιλίωσης.

Πρωταγωνιστής του υπέροχου αυτού γεγονότος, ήταν ο Μέγας Φώτιος, αφήνοντάς μας ένα λαμπρό παράδειγμα. Ένα παράδειγμα πιδ φωτεινό από όλα τα έργα του, πιδ λαμπρό από όλες τις επιτεύξεις του. Έπάνω κι’ από τα συγγράμματά του τα σοφά, επάνω απ’ όλα τα μεγαλεπήβολα έργα του, ή πράξη αυτή, ή φαινομενικά ταπεινή, φαντάζει πιδ φωτόλαμπρη και δικαιοκίνητη το μεγαλείο του. Η ψυχρότητα από διάφορα, συχνά ανεξάρτητα από τη θέλησή μας γεγονότα, είναι ανθρώπινη αδυναμία. Η υπερνίκηση της όμως φανερώνει ένα υπέροχο αληθινά μοναδικό ψυχικό μεγαλείο.

Από την ώρα εκείνη άρχισε μιὰ συνεργασία μεταξύ τους. Ο Ίγνάτιος δεν ήθελε ν’ αποχωρισθεί τον Φώτιο και αυτός πάλι περιποιόταν τον γέροντα Ίεράρχη με πολύ στοργή και τον περιέθαλπε με τις ιατρικές του γνώσεις.

“Ετσι κύλησε ο καιρός ως στις 23 Οκτωβρίου 878, που «έτελεύτισε τον βίον του» ο γέρον Πατριάρχης.

Τρεις ημέρες μετά τον θάνατο του Ίγνατίου ανακαλείται και πάλι στον Οικουμενικό θρόνο ο Φώτιος. Νέα περίοδος αρχίζει για τον Μεγάλο Πατριάρχη. Π ε ρ ί ο δ ο ς θ ρ ι ά μ β ο υ. Ο άγωνιστής «στού καλού την λεγεώνα» δεν συναντά συνεχώς κατατρεγμούς. Έρχονται και ώρες, που το έργο του αναγνωρίζεται και κάποτε και έπευφημείται.

Μόλις ανέλαβε πάλι τα καθήκοντά του ζητάει με κάθε τρόπο να παραμερίσει κάθε άφορμη διχοστασίας με τη Ρώμη. Για να το πετύχει, πείθει τον αυτοκράτορα να συγκαλέσει Σύνοδο στην Κωνσταντινούπολη. Ο Αυτοκράτορας στέλνει πρέσβεις προς τον Πάπα Ιωάννη Η’ αναγγέλλοντάς του την αποκατάσταση του Φωτίου και την σύγκληση της Συνόδου, στην οποία, τον καλεϊ, να στείλει αντιπροσώπους.

Στην απαντητική του έπιστολή στον Βασίλειο έγραφε ότι χωρίς ένδοιασμο αποδέχεται τον Φώτιο σαν νόμιμο Πατριάρχη και τις συνόδους της Κωνσταντινουπόλεως και της Ρώμης, που τον είχαν αναθεματίσει, κήρυττε άδικους και άκυρους.

Τα λόγια αυτά, τόσο αντίθετα από τα λόγια των

προκατόχων του, είναι μιὰ άναγνώριση της προσωπικότητας και του έργου του Μ. Φωτίου, που θα επικυρωθεί τον Νοέμβριο του 879 στην Σύνοδο, ή οποία συνήλθε στο ναό της του Θεού Σοφίας. Τριακόσιοι όγδόντα τρεις Έπίσκοποι, οί Λεγάτοι του Πάπα και οί άπεσταλμένοι των άλλων πατριαρχικών θρόνων πήραν μέρος, προεξάρχοντας του Φωτίου. Στην πρώτη συνεδρίαση παρευρίσκετο και ο Αυτοκράτορας, που συνέστησε, για την ειρήνη της Έκκλησίας, την καθιέρωση ενός και του αυτού συμβόλου της Πίστεως.

Η πρότασή του έγινε από όλους δεκτή και όλοι κατόπιν άναγνώρισαν τον Φώτιο και όμολόγησαν ότι «άκων το πρώτον άνήλθεν εις τον Πατριαρχικόν θρόνον». Όταν όμως ήρθε το θέμα της Έκκλησίας της Βουλγαρίας ή Σύνοδος το παρέκαμψε, για να μη διαταραχθούν πάλι οί σχέσεις Κωνσταντινουπόλεως και Ρώμης.

Και ή Σύνοδος έληξε με προσευχή υπέρ του Πάπα Ιωάννη και του Πατριάρχη Φωτίου!

Την ώρα αυτή ο Φώτιος έφθασε στο ζενιθ της δυνάμεώς του. “Οτι δεν πέτυχε το 861, άπόλαυσε μετά 19 χρόνια. Και για ένα χρονικό διάστημα έζησε σε ειρήνη με τη Ρώμη, έχοντας φιλικές, σχέσεις με τον Ιωάννη τον Η’, τον όποιον άποκαλεϊ «ήμέτερον» και έπαινει τις άρετές του.

Στα χρόνια αυτά της ειρήνης άπερίσπαστος έπιδόθηκε στην έσωτερική άνόρθωση και προαγωγή της Έκκλησίας, έχοντας συνεπικουρο τον Βασίλειο τον Μακεδόνα. Ένδιαφερόταν για την πνευματική πρόοδο του λαού του.

Δεν παρέλειπε όμως συγχρόνως και τα έργα της πρόνοιας. Κήρυκας της αγάπης ήταν, αλλά και έργατης της μεγάλης έντολής. Δυστυχώς δεν έχουμε πολλά στοιχεία για την απόδοσή του στον τομέα αυτό. Από τα λιγοστά πάντως και σκόρπια στοιχεία μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ενδιαφερόταν για τους φτωχούς και τους άρρώστους, βοηθούσε τις χήρες και τα όρφανά.

Άκόμα φρόντιζε, παρακινούσε άνθρώπους, δημιουργούσε συναγερμό αγάπης για την άνοικοδόμηση και έπισκευή κατεστραμμένων ναών από τους σεισμούς και τις έχθρικές έπιδρομές. Συγχρόνως άνοικοδομούσε και έπισκεύαζε βιβλιοθήκες κι’ άλλα ιδρύματα. Σε κάθε κοινωνική ανάγκη έδινε το παρών.

Συγχρόνως ο Μέγας Φώτιος δεν λησμονούσε και τις έπιστημονικές του άσχολίες. Νέος όμιλος μαθητών και όμιλητών τον κύκλωσαν. Άνάμεσά τους συγκατελέγοντο και τα παιδιά του αυτοκράτορα. Παλαιοι και νέοι φίλοι του έστελναν για διόρθωση συγγράμματα και λόγους. Πολλές φορές και ό ίδιος τους έδινε έπιστημονικά θέματα για μελέτη και άνάπτυξη.

(Συνεχίζεται)

Η ΜΑΥΡΗ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

Τὸν Ἀπρίλιο τὸ Αἰγυπτιακὸ Ὑπουργεῖο Ἀρχαιοτήτων ἐξαπέλυσε ἐπίθεση στὴν πλατφόρμα Netflix γιὰ τὴ σειρά ντοκυμαντέρ μὲ τίτλο «Βασίλισσα Κλεοπάτρα», χαρακτηρίζοντάς τὴν «*παραποίηση τῆς αἰγυπτιακῆς ἱστορίας καὶ κατάφωρη ἱστορικῆ παρανόηση*». Αἰγύπτιοι βουλευτὲς ζήτησαν τὴν ἀπαγόρευση τῆς σειράς, ἐνῶ ἕνας Αἰγύπτιος δικηγόρος ἀποφάσισε νὰ κινηθεῖ καὶ νομικά. Ὁ λόγος ἦταν ἡ ἐπιλογή γιὰ τὸν ρόλο τῆς Κλεοπάτρας μιᾶς μαύρης ἠθοποιοῦ, τῆς Βρετανῆς Ἀντὲλ Τζέιμς. Ἀλλὰ βεβαίως ἡ θρυλικὴ Κλεοπάτρα ἦταν γόνος τῆς δυναστείας τῶν Πτολεμαίων. Ὁ ἰδρυτὴς τῆς δυναστείας ἦταν ὁ Μακεδόνας στρατηγὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου Πτολεμαῖος, οἱ δὲ ἀπόγονοί του, μέχρι καὶ τὴν τελευταία βασίλισσα τῆς Αἰγύπτου, τὴν Κλεοπάτρα Ζ', δὲν νυμφεύονταν ἔξω ἀπὸ τὴν εὐρύτερη οικογένεια, ἐξ οὗ καὶ εἶναι γνωστὸ ὅτι μὲ τὰ χρόνια ἐμφάνιζαν ἐκφυλιστικὰ φαινόμενα ὀφειλόμενα στὴν ἐνδογαμία. Πρᾶγμα ποῦ σημαίνει ὅτι ἡ Κλεοπάτρα δὲν εἶχε ἀπλῶς ἑλληνικὸ αἷμα στὶς φλέβες της, ἀλλὰ καὶ δὲν εἶχε τίποτε ἄλλο πέρα ἀπὸ ἑλληνικὸ αἷμα. Λεπτομέρειες... Αὐτὸ ποῦ πραγματικὰ σοκάρει εἶναι ἡ προθυμία καὶ ἡ εὐκολία μὲ τὴν ὁποία ἡ ἱστορία παραχαράσσεται, χάριν τῆς ἐξυπηρέτησης τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης σκοπιμότητας. Ἡ δὲ ἀλματώδης ἀνάπτυξη τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης ἀναμένεται νὰ ἀνοίξει λιάν προσεχῶς τὸν ἀσκό τοῦ Αἰόλου, κάνοντας δύσκολο, ἂν ὄχι ἀνέφικτο, νὰ ξεχωρίσει κανεὶς τὸ πραγματικὸ ἀπὸ τὸ κατασκευασμένο. Γρηγορεῖτε! Καὶ προσεύχεσθε...

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥΜ

Οἱ αἱματηρὲς ἐμφύλιες συγκρούσεις στὸ Σουδάν καὶ ἡ συντονισμένη ἐπιχείρηση ἀπεγκλωβισμοῦ ἀπὸ τὸ Χαρτούμ 120 Ἑλλήνων στάθηκαν ἡ ἀφορμὴ νὰ «ἀνακαλύψουμε» τὴν ὕπαρξη μιᾶς μικρῆς ἀλλὰ συμπαγοῦς ἑλληνικῆς κοινότητας στὴ μεγάλη καὶ πολυπάθη ἀφρικανικὴ χώρα. Ἡ ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς κοινότητας τοῦ Σουδάν πάει πολὺ μακριά, στὸ 1821, ὅταν Ἕλληνες τῆς Αἰγύπτου ἀκολούθησαν τὴν ἐκστρατεία τοῦ Μωχάμετ Ἄλυ (τοῦ πατέρα τοῦ Ἴμπραῆμ) στὰ νότια τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐγκαταστάθηκαν στὴν πόλη ποῦ αὐτὸς ἴδρυσε στὶς ὄχθες τοῦ Νεῖλου τὸ 1823, στὸ Χαρτούμ, βρίσκοντας στὴν περιοχὴ τὸ ἰδανικὸ σημεῖο γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐμπορικῶν τους δραστηριοτήτων. Μέχρι καὶ τὴ δεκαετία τοῦ 1970, οἱ Ἕλληνες τοῦ Σουδάν ἔφθαναν τοὺς 12.000, μὲ τοὺς περισσότερους Ἕλληνες νὰ ἐγκαταλείπουν τὴ χώρα τὸ 1983, ὅταν ἐπιβλήθηκε ἡ Σαρία. Ἐναν αἰῶνα πρὶν, τὸ 1885, ὅταν ἡ πόλη ἔπρεπε στὰ χέρια τῶν φανατικῶν μαχνητιστῶν μὲ γνωστότερο θῦμα τῶν σφαγῶν ποῦ ἀκολούθησαν, τὸν Βρετανὸ στρατηγὸ Γκόρντον, στὴν πόλη ὑπῆρχε μέχρι καὶ ἑλληνικὸ προξενεῖο μὲ πρόξενο τὸν Νίκο Λεοντίδη, καὶ οἱ Ἕλληνες ἀμύνθηκαν καὶ ἔπρεσαν ἥρωικὰ ὑπερασπιζόμενοι τὴν πόλη. Ἴσως θὰ ἔπρεπε νὰ θυμηθοῦμε τοὺς ἐπτὰ ἥρωικούς Ἕλληνες ποῦ ἔπρεσαν αἰχμάλωτοι στὰ χέρια τῶν μαχνητιστῶν, τοὺς δόθηκε ἡ ἐπιλογή νὰ ἐξιλαμισθοῦν, γιὰ νὰ σώσουν τὴ ζωὴ τους, ἀλλὰ αὐτοὶ ἀρνήθηκαν καὶ ἀποκεφαλίσθηκαν δημόσια στὸν περιβόλο τοῦ ὀρθόδοξου ναοῦ τοῦ Χαρτούμ, ὅπου ἀργότερα στήθηκε μνημεῖο πρὸς τιμὴν τους. Γιατί, ἄραγε, δὲν τοὺς θυμηθῆκαμε; Γιατί δὲν τοὺς τιμήσαμε;

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΔΙΑΒΑΣΜΑΤΟΣ

Τὸ τέλος τῆς καθημερινῆς ἔντυπης ἔκδοσης μιᾶς ἀπὸ τὶς πιὸ ἱστορικὲς ἐφημερίδες, τῆς αὐστριακῆς *Wiener Zeitung* (ποῦ πρωτοκυκλοφόρησε τὸ 1703, δηλαδὴ πρὶν ἀπὸ 320 ὀλόκληρα χρόνια), ἀποτελεῖ μία ἀπὸ τὶς πιὸ πρόσφατες ἀφορμὲς προβληματισμοῦ γιὰ τὸ μέλλον. Αὐτὸ ποῦ εἰπώθηκε ἀπὸ τὴν ἀρμόδια ὑπουργὸ Οἰκογένειας καὶ Μέσων Ἐνημέρωσης τῆς Αὐστρίας, ὅτι ἡ ἐφημερίδα «*ἔχει περισσότερους ἀναγνώστες ποῦ ἔχουν πατήσει τὰ ἐνενήνια, παρὰ κάτω ἀπὸ τὰ τριάντα*», ἐξηγεῖ ἴσως τὴν ἀπόφαση γιὰ κλείσιμο τῆς ἔντυπης ἔκδοσης, ἀλλὰ δὲν ἀμβλύνει τὸν προβληματισμό. Τούναντίον. Ἐπιβεβαιώνει τὴν πιὸ ζοφερὴν πραγματικότητα. Ἡ γενιὰ ποῦ διάβαζε φεύγει, καὶ ἡ γενιὰ ποῦ ἔρχεται... δὲν διαβάζει. Καὶ βεβαίως, ἂς μὴν ἐπιλέγουμε νὰ κρυφθοῦμε ἀπὸ τὸ πρόβλημα αὐταπατώμενοι, ὅτι οἱ νέοι διαβάζουν, ἀπλῶς ὄχι ἀπὸ τὰ ἔντυπα, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἠλεκτρονικὰ μέσα. Στὴν πραγματικότητα, οἱ νέες τεχνολογίες καὶ τὸ διαδίκτυο προσφέρουν ἀπλῶς ἕνα βολικὸ ἄλλοθι: ὅτι, ἂν θέλαμε νὰ διαβάσουμε, μπορούμε νὰ βροῦμε ἀφθονο ὑλικό, καὶ ἄρα δὲν χρειάζεται νὰ ἀναζητοῦμε καὶ νὰ ἀγοράζουμε βιβλία. Μὲ αὐτὸ τὸ ἄλλοθι ἐξασφαλισμένο, προοδευτικά... καταργοῦμε τὸ διάβασμα – διότι βεβαίως, ἂς μὴ γελιόμαστε, δύσκολα διαβάζει κανεὶς ἀπὸ τὴν ὀθόνη. Καὶ ὅμως, τὸ βιβλίο ἦταν ἐπὶ αἰῶνες τὸ πιὸ μετρήσιμο σύνορο ἀνάμεσα στὸν πολιτισμὸ καὶ τὴν βαρβαρότητα. Μήπως ἡ ἀποχὴ μας ἀπὸ τὸ βιβλίο θὰ ἔπρεπε νὰ μᾶς προβληματίσει γιὰ τὸ ποῦ βαδίζουμε;

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΟΙ ΕΚΤΡΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΕΤΡΟ

Μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Παγκόσμιας Ἡμέρας τῆς Γυναίκας στὶς 8 Μαρτίου, οἱ συρμοὶ καὶ οἱ ἀποβάθρες τῶν γραμμῶν 2 καὶ 3 τοῦ Μετρό στὴν Ἀθήνα φιλοξένησαν ἀπὸ τὶς 6 Μαρτίου καὶ γιὰ τρεῖς ἑβδομάδες μιὰ καμπάνια τοῦ Μὴ Κερδοσκοπικοῦ Ὄργανισμοῦ «Ἐπὶροχες Γυναίκες». Μία ἀπὸ τὶς ἀφίσες ἔγραφε, ἐντὸς εἰσαγωγικῶν: «*Οἱ γυναῖκες δὲν ἔχουν δικαίωμα στὴν ἔκτρωση*». Καὶ προσέθετε ἀπὸ κάτω μὲ ἀστερίσκο, μὲ μικρότερα γράμματα: «*Αὕτὴ ἦταν ἡ στάση τῆς κοινωνίας στὴν Ἑλλάδα σχετικὰ μὲ τὴν αὐτοδιάθεση τοῦ σώματος τῶν γυναικῶν μέχρι τὸ 1986*». Καὶ σὲ ἄλλη ἀφίσα ἐτίθετο τὸ ἐρώτημα: «*Εσένα ποιά εἶναι ἡ στάση σου ἀπέναντι στὴν αὐτοδιάθεση τοῦ σώματος;*». Μπαίνει κανεὶς ἀσφαλῶς στὸν πειρασμὸ νὰ θυμηθεῖ ὅτι πρὶν ἀπὸ τρία χρόνια οἱ ἀφίσες μιᾶς καμπάνιας ποῦ ἐφιστοῦσε τὴν προσοχὴ στὸ ὅτι τὸ ἔμβρυο εἶναι ζωὴ εἶχαν ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὶς ἀποβάθρες τοῦ Μετρό μὲ ὑπουργικὴ ἀπόφαση, στὸ σκεπτικὸ τῆς ὁποίας σημειωνόταν, μεταξὺ ἄλλων: «*Οἱ καμπάνιες ποῦ γίνονται στοὺς δημόσιους χώρους δὲν πρέπει νὰ διχάζουν τὴν κοινὴ γνώμη*». Μὲ ποιά λογικὴ, οἱ ἐπιφυλάξεις ἀπέναντι στὴν ἀμβλωση «*διχάζουν*», ἐνῶ ἡ ἀποδοχὴ καὶ προβολὴ της ὄχι; Χώρα πού, σὲ ἕνα πραγματικὰ σημαντικὸ ζήτημα, δὲν ὑπάρχει κάτι κακὸ στὸ νὰ συζητᾶ – ἢ καὶ νὰ διχάζεται – ἡ κοινωνία: τὸ κακὸ εἶναι νὰ ἀγεται καὶ νὰ φέρεται, χωρὶς νὰ σκέπτεται καὶ νὰ προβληματίζεται.

ΚΩΔΙΚΟΣ:
01 1290

«ΖΩΗ»
Ἰπποκοράτους 189
114 72 ΑΘΗΝΑ